

Socijalizam danas

Glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske ISSN 1847-9421 • Dvob. 17-18 • God. 2 • ruj.-list. 2011. • www.srp.hr

Vladimir Kapuralin

50-ta godišnjica osnivanja Pokreta nesvrstanih *str.3*

Jasna Tkalec

Marksističko oblikovanje alternative: pouke i perspektive za 21. stoljeće *str.5*

Oliviero Diliberot, Vladimiro Giacché i Fausto Sorini:

Rekonstruirati komunističku partiju

Prijevod odabranih odlomaka (I. dio)

*Pripremila: Jasna Tkalec **str.7***

Tomislav Jakić

Je li tranzicija velika prevara? *str.12*

SRP na demonstracijama protiv kapitalizma: Nama je svaki dan 15.10! *str.14*

Izjave za javnost i novinske konferencije

Otvoreno pismo Saboru i Vladi Republike Hrvatske *str. 16*

Novo reagiranje na događaje u Libiji *str. 16*

Financiranje predsjedničke kampanje Jadranke Kosor *str. 16*

Prodaja JANAF-a i Croatia osiguranja *str. 17*

Izjava za javnost splitskog SRP-a povodom 67. godišnjice oslobođenja Splita od fašizma: Split slobodan! *str. 18*

Radnice „Trimota“ mirno demonstrirali *str.19*

Praxis: Konferencija u organizaciji Zaklade Rosa Luxemburg za Jugoistočnu Evropu *str.19*

ISSN 1847-9421

Izlazi jednom mjesečno,
dijeli se besplatno.
Financira se dobrovoljnim
priložima čitatelja.

Izdavač:

Socijalistička radnička partija
Hrvatske,
Pavla Hatza 14, 10 000 Zagreb

E-mail: srp@srp.hr
tel./fax: +385 (0)1 48 35 340
www.srp.hr

Glavni i odgovorni urednik:
Božidar Dugonjić

Redakcija:

Ranko Adorić, Aleksandar Hrastović,
Svetozar Livada, Luka Savić, Ivan
Tićak, Dalibor Vidović

Žiro račun broj:

2360000-1101539336

“**Socijalizam danas**“ je glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske osnovane 25. listopada 1997. u Zagrebu. SRP okuplja ljude koji se u Hrvatskoj zalažu za demokratski socijalizam, kakav će se u 21. stoljeću neminovno rađati iz svjetskih i evropskih društvenih kretanja i promjena, pa utoliko neće zaobići ni Hrvatsku. Svoja programska opredjeljenja i praktičnu politiku SRP zasniva na pozitivnim dostignućima i iskustvima socijaldemokratskih, socijalističkih i komunističkih partija i pokreta u svijetu, a posebno na pozitivnim dostignućima radničkog, socijaldemokratskog i komunističkog pokreta u Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji, te na težnjama i rezultatima u borbi za radničko i društveno samoupravljanje. SRP zastupa interese većine stanovništva koje sredstva za život stiče svojim fizičkim i umnim radom u poljoprivredi, industriji, školstvu, zdravstvu, znanosti, kulturi, upravi i drugim djelatnostima. SRP ima svoje mjesne, općinske, gradske i regionalne organizacije širom Hrvatske, a one djeluju putem svojih klubova i foruma. Omladinski dio SRP-a ima svoje posebno ime: Mladi socijalisti i uživa veliku autonomiju u stranci.

Uvodnik

Vladimir Kapuralin, zamjenik predsjednika SRP-a,
predsjednik Regionalne organizacije SRP-a za Istru

Ideja nezavisnosti i slobode ostaje kao trajna inspiracija

Ove godine navršilo se 50 godina od osnivanja Pokreta nesvrstanih. Bilo je to veliko buđenje, pretežno podjarmljenih i netom oslobođenih naroda, svjesnih da prvenstveno nepristajanjem da budu objekt odlučivanja jačih, u čije bi ruke prepuštili vlastitu sudbinu, samo osloncem na vlastite snage i u suradnji sa sebi ravnima, mogu spriječiti da budu iskorištavani od jačih i snažnijih subjekata, koji su si prisvojili pravo da odlučuju o slabijima.

Ideja o osnivanju Pokreta nesvrstanih javila se sredinom pedesetih godina prošlog stoljeća, kao protuteža tadašnjoj blokovskoj podjeli svijeta i mogućnosti da antagonizam među njima eskalira u oružani sukob, čime je dat realan doprinos očuvanju mira u svijetu. Osim mirovne uloge, koja je konfrontaciji pretpostavljala dijalog, toleranciju i miroljubivu koegzistenciju, pokret je odigrao značajnu ulogu omogućivši i brži privredni razvoj novooslobođenih kolonija i zemalja u razvoju, primjenom opće sheme preferencijala. Takva praksa umanjivala je ovisnost tih zemalja od svjetskih hegemoni, jačalo njihov suverenitet, samopouzdanje i ugled u međunarodnim odnosima.

Jubilarna godišnjica osnivanja Pokreta koja je u toku, povod je da se sa opravdanim ponosom i respektom podsjetimo uloge i doprinosa u to vrijeme zajedničke države i njenog rukovodstva na čelu sa Josipom Brozom Titom u realizaciji tog projekta. Da su te zasluge i doprinos bili realni, potvrđuje činjenica da je Jugoslaviji pripala čast da se na svom teritoriju organizira osnivačku skupštinu Pokreta. U desetljećima koja su slijedila, članstvo u Pokretu nesvrstanih omogućilo je Jugoslaviji brz ekonomski razvoj. Preferencijalni ugovori obuhvaćali su oko 950 pozicija raznih roba, koje smo dobavljali po povoljnijim uvjetima. Zbog naše istaknute uloge u pokretu, ali i na osnovu natječaja na međunarodnim tenderima, naša brodograđevna, teška, procesna, građevinska i prehrambena industrija realizirale su široku lepezu projekata širom svijeta.

Iako nakon secesije 90-ih nijedna od bivših republika nije punopravni član Pokreta, već u njegovom radu sudjeluju, prema prilici kao promatrači ili gosti, Beogradu je pripala čast, da se povodom jubileja ove godine održi konferencija na ministarskom nivou, na kojoj su prisustvovali i predstavnici nekadašnjih republika. Gledano retrospektivno kroz pola stoljeća Pokreta i uspoređujući, pred očima nam se otvara uvid u sve promjene, koje su kroz to vrijeme nastale. Pokret nesvrstanih je nažalost danas izgubio nekadašnji utjecaj. Posebno je deprimirajuća slika, na jugoslavenskom prostoru. Nekadašnje republike, a danas „vazalne“ države izgubile su nekadašnji suverenitet. Jedne su se već priklonile svjetskim moćnicima, dok druge (jedva) čekaju da to učine. Međutim tok povijesti se ne da zaustaviti, ideja nezavisnosti i slobode ostaje kao trajna inspiracija, a na ljudima je da stvore uvjete za ostvarenje tog cilja.

Pogledi s ljevice

50-ta godišnjica osnivanja Pokreta nesvrstanih

Piše: *Vladimir Kapuralin*

Nakon dolaska Slavena na ove naše prostore, ti su narodi podarili svijetu, informatičkim rječnikom rečeno četiri softwarea epohalnog značenja. Prvi po redoslijedu nastajanja bi po takvoj kvalifikaciji svakako bio ćirilčno pismo. U drugi možemo uvrstiti kompletni znanstveni opus **Nikole Tesle**. Treći je uvođenje samoupravljanja u Jugoslaviji, kada je prvi put u moderno doba realiziran ideal svih obespravljenih: “Tvornice radnicima, zemlja seljacima“, ali i ispunjeno obećanje onima koji su prihvatili revoluciju i borili se u njoj za te ideale. Četvrti je osnivanje Pokreta nesvrstanih. Ta četiri zasebna projekta, uzevši u obzir veličinu prostora i brojnost naroda na koje se to odnosi, nije mali doprinos ljudskom napretku, oni pokrivaju područje pismenosti, kulture, znanosti, ekonomije, društvenih odnosa i politike. Isticanjem ovih primjera ne umanjujem doprinos svih ostalih pojedinaca, naroda i pokreta čija su dijela ugrađena u civilizacijski tok. Istine radi osnivanje Pokreta nesvrstanih nije rezultat promišljanja i rada ljudi isključivo sa jugoslavenskog prostora, već je u taj projekt bilo uključeno ono najbolje čime je svijet tada raspolagao. Brijunska sjednica iz 1956. godine, kao jedna od pripremnih aktivnosti koja mu je prethodila i odabir Jugoslavije i Beograda, kao mjesta održavanja osnivačke skupštine zorno pokazuju ulogu i respekt koji su **Tito** sa suradnicima imali prilikom osnivanja pokreta i kako je ta uloga vrednovana od strane pokretača inicijative i ostalih osnivača.

Nastajanje pokreta

Zbog vremenske distance od pola stoljeća i tektonskih društveno-političkih promjena, koje su u međuvremenu nastale, i time izazvanog diskontinuiteta, vjerojatno mlađim generacijama nije lako shvatiti smisao tog događaja. Ali bio je to čin nasušne potrebe, u vrijeme koje je u povijesti zabilježeno kao doba „hladnog rata“, a antagonizam između dva suprotstavljena bloka ulazio je u svoj vrhunac.

Ideološki temelj nesvrstanosti postavljen je na bandunškoj konferenciji 1955. godine, kada je 27 azijskih i afričkih zemalja osudilo kolonijalizam i rasizam te nuklearno naoružavanje. Sam termin “nesvrstani” prvi je upotrebio indijski premijer **Jawaharlal Nehru** 1955. godine, govoreći o Pet principa miroljubive egzistencije primijenjenih u kinesko-indijskim odnosima, a koje je osmislio tadašnji kineski premijer **Ču En Laj**. Tih pet principa su: uzajamno poštovanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta, uzajamno nenapadanje, uzajamno nemiješanje u unutrašnje poslove, jednakost i uzajamna ko-

rist te miroljubiva koegzistencija.

Na osnivačkoj skupštini u Beogradu 1.- 6. oktobra 1961. učestvovalo je 25 članica i tri države u statusu promatrača. Jugoslavija je tada bila jedina evropska država članica pokreta nesvrstanih. U toku priprema za osnivanje pokreta, kao pokretači utvrdili su se, što su ostali prihvatili, a povijest priznala: premijer Indije Jawaharlal Nehru, predsjednik Egipta **Gamal Abdel Naser**, predsjednik Jugoslavije Josip Broz Tito, predsjednik Gane **Kwame Nkrumah** i predsjednik Indonezije **Sukarno**.

Ciljevi i djelovanje Pokreta

Već u vezi samog imena pokreta, tokom njegovog djelovanja pojavile su se neke interpretacije, koje su ako izuzmemo nespretnost u izražavanju, išle za time da bi umanjile vjerodostojnost pokreta. To je činjeno upotrebom izraza *neutralni* ili *neangažirani*, što se pojmovno razlikuje od izraza *nesvrstani*. Spomenuti pojmovi asociraju na pasivnost, neodređenost, nezainteresiranost, a pokret je, baš suprotno, bio predan i angažiran na ostvarivanju programskih ciljeva i angažiran u svim međunarodnim relevantnim događanjima.

Ciljevi Pokreta proizlazili su iz društveno-političkih prilika koje su tada vladale u svijetu i prirodne želje i potrebe većine svjetskog stanovništva, za pravednijim odnosima. A bilo je to vrijeme intenzivne trke u naoružavanju, kao ozbiljna prijetnja svjetskom miru, zatim još uvijek prisutni kolonijalni odnosi, neravnoteža u odnosima razvijenih i nerazvijenih, težnja za dominacijom i ograničavanjem suvereniteta. Dakle, pokret se pojavio u određenom povijesnom trenutku, kao izraz potrebe većine čovječanstva.

Na beogradskoj konferenciji definirani su glavni pravci djelovanja:

- Oslobođanje zavisnih i podjarmljenih država te pružanje podrške oslobodilačkim pokretima u tim državama.
- Politika detanta, mira te konsenzusnog rješavanja sporova i otvorenih pitanja.

- Osuda trke u naoružanju i gomilanje nuklearnog oružja.
- Osuda svake vrste imperijalizma, kolonijalizma, rasizma i miješanja u unutrašnje poslove drugih država.

Rezultati koje je Pokret ostvario do 90-ih godina prošlog stoljeća, zaslužuju da ih nazovemo epohalnim. Značajnu ulogu Pokret je odigrao na području privredne suradnje i jačanju solidarnosti među srednje i slabo razvijenim zemljama Azije, Afrike i Južne Amerike, što je ublažilo neravnopravne odnose, koji vladaju na relaciji nerazvijeni-razvijeni. Također ne smije se zanemariti doprinos demokratizaciji međunarodnih odnosa, kroz institucije Ujedinjenih nacija. Danas Pokret broji 120 članica, a na vrhuncu moći brojao ih je 128. Što znači da je u pokret uključena većina država svijeta i nešto manje od dvije trećine članica Ujedinjenih nacija.

Jugoslavija i Pokret nesvrstanih

Za Jugoslaviju, u to doba zemlju dinamičkog razvoja, bio je to period intenzivne ekonomske suradnje na tri kontinenta, na kojima je odrađivala projekte dobivene na međunarodnim tenderima. Dobivala je projekte koji su uključivali izgradnju i opremanje industrijskih postrojenja, strojogradnje i transportnih sredstava, hidrocentrale, hidrosistema, putova i mostova, škola i drugih objekata za javnu upotrebu. Provodila se intenzivna kulturna, edukativna i zdravstvena suradnja.

U to je vrijeme znatan broj studenata iz afrike i Azije studirao na našim visokoškolskim ustanovama: vojnim akademijama, tehničkim, medicinskim i prirodoslovnim fakultetima. Veći dio njih vratio se nakon završenih studija u svoje zemlje, dok je dio njih ostao živjeti i raditi kod nas kao visokoobrazovan kadar, prihvaćeni kao i punopravni članovi društva.

Bio je to najplodonosniji period pune afirmacije i stjecanja međunarodnog ugleda, tragovi kojeg su još i danas zadržani u povijesnom sjećanju sa obiju strana. Veći poslovni zahvati ostvareni su u Alžiru, Libiji, Iraku, Jemenu, Etiopiji, Kambodži, Indoneziji, Sudanu, Etiopiji, Burmi, Meksiku, Čileu i drugdje, a jačala je i trgovačka razmjena sa zemljama istočne Evrope.

Političke implikacije i Nesvrstani

Nesvrstani su osuđivali rasizam i apartheid u Južnoj Africi i Rodeziji, cionizam u Izraelu, snažno su podržavali i pomagali antikolonijalne, oslobodilačke i revolucionarne pokrete, što je bio trnu oku imperijalistima. Osim punopravnih članica, na konferencijama su redovito sudjelovali predstavnici čitavog niza antikolonijalnih oslobodilačkih i revolucionarnih pokreta.

Iz zemalja pripadnica istočnog bloka i dijela lijeve političke scene, dolazili su prijekori, da Pokret nesvrstanih slabi socijalistički blok, da on pogoduje imperijalističkom bloku, te da bi Pokret nesvrstanih trebao biti prirodni saveznik socijalističkog lagersa, tada okupljenog unutar Varšavskog pakta.

Ne ulazeći u polemiku s različitim oblicima subjektivne interpretacije Pokreta nesvrstanih, ostaje činjenica da je on nastao kao posljedica jednog lošeg stanja na svjetskoj

sceni, s prirodnom potrebom emancipacije, do tada potiskivanih i izrabljivanih, naroda, djelom još i okupiranih, ili sa još vidljivim posljedicama prethodne okupacije. Dakle, s najboljom mogućom namjerom. Dalje, on je nastao na klasnim osnovama, kao izraz radikalne kritike svega postojećeg, čime je artikulirana želja za mijenjanjem. Stoga, pokret nije u suprotnosti s principima marksizma i on ne može biti prepreka socijalizmu. Tome u prilog govore i brojni primjeri političkog djelovanja unutar Pokreta u čemu su značajnu ulogu odigrali Tito i Jugoslavija.

Pokret nesvrstanih danas

Svjedoci smo promjena u svijetu, koje su u vrijeme osnivanja Pokreta nesvrstanih bile nezamislive. Socijalizam u Evropi je urušen, sa njime i Varšavski pakt jedan od dva bloka, čije postojanje je bio povod za osnivanje Pokreta. Došlo je i do raspada država, fragmentacijom i otimanjem nastao je niz vazalnih tvorevina, nesposobnih za samostalan opstanak i razvoj. Vojne intervencije („preživjelog“) NATO saveza, instrumentaliziranoga od strane SAD-a, postale su pravilo. Svijet je podijeljen na razvijeni centar i nerazvijenu periferiju. Svjedoci smo borbe za prostor. Ponovno se podčinjavaju nedavno oslobođeni narodi, uništava njihova infrastruktura, vrše masovni zločini prema civilnom stanovništvu i okupiraju teritoriji kako bi se osvojila njihova prirodna bogatstva i iskoristila radna snaga. Sve se to događa pod okriljem Ujedinjenih nacija, čije nadležnosti uzurpira NATO. Žrtve su postale i same članice Pokreta nesvrstanih: Afganistan, Pakistan, Irak, Libija.

Posebno tragična uloga pripala je Jugoslaviji, od osnivača i lidera Pokreta nesvrstanih, od respektabilnog subjekta međunarodnih odnosa, kojega se pitalo za savjet, pristankom vlastitih građana raskomadana je i njeni fragmenti prihvatili su sluganstvo na unutrašnjem planu i učešće u intervencijama za interese krupnog kapitala na vanjskome.

Nikada od osnivanja Pokreta, potreba za nesvrstanošću nije bila veća, a isto tako nikada od osnivanja utjecaj i ingerencije nesvrstanih nisu bile manje. Iako čine većinu država u svijetu i većinu članica u Ujedinjenim narodima, nesvrstani nisu u stanju spriječiti njihovu tranziciju u servis Amerike i krupnog kapitala. Postavlja se otvoreno pitanje, kakva je budućnost pred Pokretom nesvrstanih? Potreba za nesvrstanošću obrnuto je proporcionalna utjecaju i rasprostranjenosti socijalističke misli i prakse, Dok god je utjecaj socijalizma slab, potreba za pokretom raste, ali trenutno ne i njegov utjecaj, kako bude utjecaj socijalizma rastao smanjivati će se potreba za nesvrstanim. Nesvrstanost i socijalizam su u permanentnoj interakciji. Kao što nema demokracije bez socijalizma, ni socijalizma bez demokracije, tako nema ni nesvrstanosti bez socijalizma, niti socijalizma bez nesvrstanosti.

Stoga ću zaključiti porukom australske komunistkinje **Katherine Susannah Pritchard**, zapisanom 1956. godine: *Tek kad naši vlastiti i ostali narodi ustanove Socijalističku državu nestat će rata, da bi duhovni preporod zasnovan na ljubavi i razmjeni ujedinili narode svijeta u epohi mira, donoseći sretnije dane za kakve suvremenici kapitalizma dosad nisu ni znali.*

Marxističko oblikovanje alternative: pouke i perspektive za 21. stoljeće

Piše: Jasna Tkalec

Koje su perspektive kapitalizma, a koje socijalizma u XXI. stoljeću, u kontekstu najveće strukturalne krize kapitalizma nakon dvadesetih godina minulog vijeka? Koje su glavne dinamike radničkog i komunističkog pokreta u multipolarnom svijetu, nakon pada Berlinskog zida? Kakva je danas klasna struktura društva i kakve su šanse alternative? Koji su izgledi rekonstrukcije komunističkih snaga u zemljama Mediterana, u Italiji, u Evropskoj Uniji i šire na evropskim prostorima? Na to pokušavaju odgovoriti **Oliviero Diliberot**, **Vladimiro Giacché** i **Fausto Sorini** u knjizi *Reconstruire il partito comunista* (hrv. Rekonstruirati komunističku partiju), čije odlomke donosimo u nastavku, silno zainteresirani za njihova istraživanja i jednako zabrinuti za iste procese.

Radnički pokret u Evropi i svijetu već je dvije decenije pod udarom nezapamćene siline. Ovu ofenzivu, usmjerenu na zatiranje marksizma i komunista vode svjetski mediji u funkciji kapitala, oružjem laži, masakriranjem istine i blačenjem historije radničkih i oslobodilačkih borbi. Na prostorima kao što su naši, a da bi se potisnula klasna svijest i razbio osjećaj zajedništva u zemlji nastaloj zajedničkom borbom na ideji jednakosti i bratstva, nije se prezalo ni od raspirivanja građanskog i bratubilačkog rata. Tragedija rata i njegove katastrofalne posljedice bili su i još uvijek su najčvršća garancija rušenja zemlje i sistema, koji je zbog humanizacije rada, historijskih zasluga i ugleda u svijetu, bio trn u oku imperijalističkim gazdama. Pri ponovnom nasrtaju na ove prostore, liberalni se kapitalizam predstavio u novom ruhu navodne demokracije i slobode. I to, ironično, ni više ni manje nego odmah u prvom koraku oduzimajući našim građanima vlasništvo nad (radničkom) imovinom i protuustavno transformirajući društveni kapital u privatni, stvarajući instant-klasu kapitalističkih tajkuna i dovodeći takve iz inozemstva, „otvarajući nam vrata u globalizirani i demokratski svijet“. Sloboda koju su propovijedali paladini kapitalizma i njihovi poslušnici na ovom tlu dovela je do nečuvanih razaranja i tragedija, od kojih ona ekonomska nije manja od drugih. Pobjedonosni marš navodne demokracije i slobode završio je padom u dužničko ropstvo države, slomom svih važnijih ekonomskih subjekata i nestankom slobodnih građana koji su živjeli u društvu relativne jednakosti.

Katastrofa ovih prostora i šire, Evrope i svijeta, nije dovršena. Punih dvadeset godina ideolozi i propagatoriplačenicil neoliberalnog kapitalizma tvrde kako je ovo što živimo jedini moguć svijet i kako nema drugog horizonta od kapitalističkog. Radi umirivanja javnosti, bijega od vlastite odgovornosti za posljedice društvene regresije i osiguranja stabilnosti hijerarhijskih odnosa potčinjenosti i eksploatacije, oni će kroz različite institucije nezadovoljnicima tek „objašnjavati“ da postoje „nijanse“, cijela „paleta“ kapitalističkih odnosa, da „još nismo u pravom

kapitalizmu“ itd. (s druge strane, jednakim žarom plašit će ljude neznanstvenim i primitivnim opaskama o „ekstremističkim alternativama“, „nedemokratskim“ naravno, trpajući, gotovo na silu, u isti koš i samoupravnu emancipaciju i kmerovske dekapitacije). Iskustvo radničke borbe i komunističkih partija obezvrijeđeno je, zaprljano nabjeđivanjem za zločine, odbačeno, prosuđeno zastarijelim, historijski prevaziđenim i neumjesnim u novom vijeku „slobode i sreće“ trijumfnog marša demokratske ideje buržoaske slobode. No „u laži su kratke noge“. Najavljena sloboda ostvarena je isključivo kao sloboda kapitala. Kriza sistema nezapamćenog integriteta pokazala je da su svi njegovi dometi isključivo „virtualni“ i potvrdila da se on ne može reformirati, već da ga treba iz temelja mijenjati. Jedino tako milijuni ljudi mogu biti spašeni nezaposlenosti, bijede, propadanja, ekoloških i nuklearnih katastrofa, izopćenosti, beznađa dešperatstva te ubilačkih gesta do kojeg ono dovodi.

Sredstvo u borbi protiv gorkih plodova eksploatatorskog sistema i njegovih varki, dato je već odavna. To je oružje marksističke kritike i kritičke analize postojećeg. Ne zato da bi se bespomoćno kukalo, već da bi se stvari promijenile. A da bi mijenjali stvari, moramo prvo mijenjati sebe, mijenjati komunističke i radničke partije i osposobiti ih za nove borbe u novom vijeku i u novom mileniju. I to s novim načinima komunikacije, protokom ljudi, ideja, sredstava obrane i strukturiranja otpora. Marksisti su za kritiku svega postojećeg, pa tako i za kritiku zabluda i praznog hoda, s kojima mnoge komunističke partije i socijalističke zemlje nisu uspjele ući u XXI. stoljeće. Kritika i mijenjanje komunističkih pokreta i partija, ne u smislu razvodnjavanja i podriivanja borbe, već u smislu njenog snaženja i osuvremenjavanja strategije i taktike - uz neprekidnu pažnju da se s vodom ne izlije i dijete kao i da se ne „iskoči“ iz realnosti - oboružavaju komuniste neophodnim sredstvima na teškom zadatku emancipatorskih borbi.

U doba najžešće krize liberalnog kapitalizma, finansijskog i ekonomskog sunovrata, kako SAD-a tako i mnogih evropskih država, na ovim se prostorima grakće o ulasku u Evropsku uniju, kao da je ona rješenje za materijalne probleme i rastuće socijalne pritiske. Iz toga proizlazi da najveći problem ostaje i dalje neinformiranost većine o pravom stanju u zemlji i svijetu, o važnim događanjima u radničkoj borbi, o svemu što mediji namjerno zamagljuju, prešućuju ili o čemu lažu.

Za početak, komunistički pokret ne može postojati bez međunarodne dimenzije i međusobnog povezivanja. I u najteža vremena nakon pada Berlinskog zida, u mnogoljudnim zemljama i komunističkim partijama Azije, Južne Afrike i Južne Amerike pokret je i dalje obuhvaćao milijunske mase u neprestanoj borbi, ne samo za vlastita prava, nego i za goli život. Susretima i suradnjom među radničkim partijama već od 1991. nastojalo se oživjeti radnički pokret u Evropi od Egejskog do Baltičkog mora i od Portugala do Urala. U Evropskom parlamentu stvorena je značajna Grupa komunista UE u zajednici s Ekološkim pokretom Skandinavskih zemalja. Socijaldemokracija je u tom pokretu vidjela konkurenciju svojem djelovanju „postepenog (ob)računa“ s kapitalizmom, koji nije drugo do revizionizam, usmjeren na razbijanje i na nestanak ra-

dničkog otpora te je izmislila novu formulu: Evropsku ljevicu u parlamentu EU. Ova je, naravno, odbacila marksizam kao zahrđalu alatku, staru i nepotrebnu „web generaciji mladih lavova socijaldemokracije“, koji se nadaju pokojem masnom zalogaju pod stolom liberalnog kapitalizma. Taj put se međutim svakim danom pokazuje kao „Kasandrin vlak“ iz istoimenog filma, koji vozi u provaliju, a umjesto mrsnih zalogaja, socijaldemokratima preostaju tek oglodane kosti. Socijaldemokracija je patetična u svojoj nemoći i treba se ozbiljno zapitati da li je pored svih lijepih ideja nenasilja i slobode, koji je upisala na svoje zastave, nesvjesna ili nesposobna da se odupre zločinu u koji je uvučena?

Skorašnja norveška tragedija najbolja je ilustracija toga stava koji ostavlja otvorenim sva pitanja (kao pitanje umješanosti nekih, indirektno i direktno, u takvu vrst „pokolja“). Ujedno ne treba potcijeniti ogromnu „kupovnu moć“ snaga koje oštro osporavaju radikalni antagonizam kapitalizmu kao sistemu. Ne samo u parlamentu u Rimu, nego se širom Evrope i svijeta otvoreno kupuju glasovi, politička pristajanja, pa i cijele političke partije, koje za sobom povlače katkad prilične segmente društva. Sve smo to vidjeli i na balkanskim i na hrvatskim prostorima. Parola „sve je na prodaju!“ ne poznaje granica, kao ni apetiti političkih moćnika. U vremenu kad je društvo naizgled „deideologizirano“, a u stvari impregnirano skroz na skroz idejom liberističkog kapitalizma u američkoj verziji (od TV-vijesti, novinskog interpretiranja događaja, društvu nametnute vrijednosne skale pa do sfere obrazovanja, kulture itd.) vrlo se teško oduprijeti zavodljivom „pijevu sirena“ koji vuče u propast Odisejevu lađu s poludjelim mornarima. Moralno-etički sistem duboko je narušen, a materijalni uspjeh i mitovi potrošačkog društva ustvari su najjača crkva i neosporna nova religija masa, koje su se, usput budi rečeno, na istoku uredno vratile vjeri djedova, ako ne i otaca. Ali to vraćanje „na izvore“ samo je površinsko. U suštini prevladava mit materijalnog uspjeha i društvene „vidljivosti“ po bilo koju cijenu. Marksisti nisu konkurencija katoličkoj crkvi u „pozivanju na moralizaciju“. Nemoral i korupcija, kako je tvrdio Marx, ukorijenjeni su duboko u kapitalističko društvo i nemoguće ih je iz njega iščupati. Mi želimo obrnuti društvene odnose, vratiti radnicima plodove i dostojanstvo rada i učiniti građane ove sredine kao i svih ostalih, istinskim vlasnicima ogromnog društvenog bogatstva, koje danas postoji, stvoreno proizvodnim snagama, a koje im je najdrskije i najbezočnije oteto.

Komunisti odgovaraju: mi smo nasljednici historije radničke borbe i herojstava oslobodilačkog pokreta u svijetu. Ta je borba – usprkos nekolicine mračnih stranica – najveći i najpotresniji moment u historiji emancipacije čovječanstva. Milijuni ljudi podnose iracionalan ekonomski poredak koji svakog časa povećava užasne nepravde i ogromne razlike među ljudima, a danas je doveo do krize i kaosa čak i najmoćnije zemlje svijeta.

Iskorištavajući u svrhu profita i uništavajući ljude, prirodu i sva živa bića, kapitalizam prijete nepopravljivim štetama cijeloj planeti. Ukoliko društva utemeljena na marksističkim idejama nisu uspjela u zemljama takozvanog „realnog socijalizma“, **von Haykova, Schu-**

mpeterova i Friedmanova liberalna teorija svemoći tržišta i „beskrajne slobode“ kapitala, dovela je svijet do zida o koji se danas u cjelosti lomi svaka apologija kapitalizma. Nema slobode bez zaštite zajedničkih interesa ljudi, a interes svih ljudi je sloboda, jednakost u mogućnostima i međuljudska solidarnost. Sloboda mora biti prvenstveno sloboda od nužnosti, sloboda stvaranja i sloboda izražavanja vlastite kreativnosti. Takva sloboda mora garantirati jednake šanse svima. Sve je drugo ruganje istinskoj slobodi ljudi. U društvu u kojem nisu zajamčena osnovna prava (na rad, na zdravlje, na stan, na obrazovanje), u društvu nejednakih, nema ni slobode pa ni demokracije. „Slobodni izbori“ ne mijenju tu činjenicu ni za jedan jedini zarez. Izbori nisu slobodni ukoliko je mogućnost prosudbe birača minirana neznanjem ili poigravanjem primordijalnim instiktima primitivaca i tvrdokornom zadržošću jednogumlja nacionalizma, koje u krajnjoj konzekvenci služi gazdama i silnicima.

Milijuni ljudi danas su žrtve poretka, koji se pokazuje ne samo kao neracionalan, već i zločinački. Mladog generaciji, dosad najobrazovanijoj koja se pamti, blokirana je budućnost. Treba konstruirati novu komunističku organizaciju kao oruđe borbe za svijet rada. Putem nje osposobiti ljudske mase za borbu za dostojanstvo i slobodu rada, ako ne već danas – ono sutra. Drugačiji svijet nije samo moguć, on je neophodan!

Za moguće stvaranje alternative današnjici, koja nagrđuje i uništava živote milijuna ljudi, navodeći na život u stalnoj strepnji od materijalnih i društvenih katastrofa, potrebno je imati sposobne kadrove, spremne i dovoljno obrazovane za tu nimalo laku zadaću. Obrazovanje i informiranost o istinskom stanju stvari je dobro, koje ne podliježe konfisciranju. Samo partija, koja će biti gramscijevski „kolektivni intelektualac“ može stupiti u borbu s kapitalističkim poretkom, kojeg osim po snazi nikad dosad postojeće vojne sile, brani i kolosalna propagandna mašinerija, koja neprekidno proizvodi laži i dezinformacije. Lažu i o ovoj posljednjoj krizi, lažu o Evropskoj Uniji, lažu o ratu u Libiji, lažu o svemu. A da bi bili sposobni razotkriti i poreći te laži neophodno je, kako je kazao **Lenjin**: „Učiti, učiti i učiti... Za to treba da posluži i ovo iskustvo talijanskih komunista, koje pokazuje ogromne podudarnosti s događajima i problemima na ovim prostorima i u našoj partiji.“

Oliviero Diliberot, Vladimiro Giacché i Fausto Sorini: Rekonstruirati komunističku partiju

Prijevodi odabranih odlomaka (I. dio)

Pripremila: Jasna Tkalec

...

171. Berlinguerova smrt

Umire Berlinguer

Neki tvrde da je Berlinguerovu (Enrico Berlinguer, generalni sekretar Komunističke partije Italije od 1972. do 1984., op.prev.) smrt uzrokovao pretjerani stres vezan za pukotinu u partiji, koja se više nije mogla ničim zakrpati i koja se pokazala unutar vodstva KP Italije. Berlinguer je osjećao da iz te frakture nema izlaza ni u jednom smjeru, a da ne dođe do ogromnog loma u partiji. Tako da organizam čovjeka dugo izloženog stresu, nije izdržao.

Zatim je došlo do kratkog Natteovog interregnuma (Alessandro Natta, generalni sekretar KPI od 1984. do 1988., op.prev.) koji je služio da se dobije na vremenu s ličnošću vrlo bliskom Berlingueru, koji će predstavljati element kontinuiteta, dok se ne izgradi nova partija, jer je Belinguerova smrt potpuno iznenadila KP Italije i ova ju je dočekala sasvim nespremna. Zatim će Occhetto (Achille Occhetto, generalni sekretar KPI od 1988. do 1991., op.prev.) i njegov sekretarijat – pošto su dušmanski eliminirali Nattea, kad je ovaj izrazio vlastito nezadovoljstvo, zadati posljednji udarac partiji na Bolognini.

Bolognina

172. Metar leda ne stvara se za jednu jedinu ledenu noć

Za vrijeme dok je Ochetto bio sekretar završena je mutacija partije. Ono što je nedostajalo bio je povod i uzrok za to, u partiji u kojoj je bio jak osjećaj identiteta od strane članstva i aktivista (makar i na simboličnom nivou, ime... simbol...) da bi se opravdao drastičan zaokret. Izgovor će predstavljati pad Berlinskog zida.

Ali “metar leda ne stvara se za jednu jedinu ledenu noć”. To je problem dubljeg razmišljanja o molekularnoj genetskoj modifikaciji KPI, do dolaska Ochetta, i razumijevanja što je moglo biti, tokom vremena, i koji su različiti elementi i na koje sve načine doprinijeli toj mutaciji, koja je na kraju dovela do njenog samoraspuštanja.

173. Različite interpretacije

Mnoge su i vrlo različite interpretacije i naglasci s obzirom na ovaj događaj. Ima onih koji naglašavaju marginalizaciju stare garde, nekadašnjih partizana, koji su bili vezani za lenjinistički i revolucionarni koncept partije, a kako je njihova uloga postala beznačajna oni nisu

mogli da se suprotstave sve naglašenijim reformističkim težnjama; drugi opet naglašavaju ulogu novog pokoljenja partijskih kadrova, koji su počeli igrati značajnu ulogu već nakon Togliattijeve smrti (Palmiro Togliatti, generalni sekretar KPI od 1927. do 1964., op.prev.), a koji su sedamdeset godina napredovali u partijske funkcionare te su postali većina nakon Berlinguerove smrti. Neki govore o deideologizaciji partije i novom načinu formiranja kadrova (takozvana *laičnost*). Drugi pak govore o udaljavanju i o prekidu s međunarodnim komunističkim pokretom. Neki opet navode sve veću integraciju sa evropskom socijaldemokratskom ljevicom, dok ih ima koji upozoravaju na mutaciju do koje je došlo u sastavu vodećih organa i samog partijskog aparata.

Već su 1980. godine kadrovi proleterskog porijekla, radnici i radna snaga seljaka bezemljaša koja živi od nadnice, koji predstavljaju 45% članova, spali na svega 17,5% članova u regionalnim tijelima, a još ih je manje u Centralnom komitetu i u Parlamentu (parlamentarna komunistička grupa). Dok su srednja i sitna buržoazija, zanatlije i sitni poduzetnici, intelektualci, čije porijeklo nije proletersko, slobodne profesije (advokati, liječnici), trgovci i poljoprivredni proizvođači (farmeri) i napoličari, koji čine 24,9 % članova partije u regionalnim organima zastupljeni sa 78,9% funkcionara.

174. Deideologizacija i deproletarizacija

Kombinacija deideologizacije i deproletarizacije partije je razorna, ali je ta kombinacija bila već na djelu nekoliko decenija, nije se nenadano pojavila, niti kratko trajala. A od 1975. godine – od vremena sjajnog uspjeha na izborima - događa se drastično pretakanje partijskih kadrova – najboljih, najspretnijih i najsposobnijih – u lokalne organe vlasti, od njih se traži da se suoče s upravom gradova i pokrajina; nestalo je uloge tih kadrova u partijskom tijelu, a na njihovo su mjesto hrpimice navalili u strukture partije kadrovi sitne i srednje buržoazije, što samo po sebi još ne bi bilo negativno, ali što postaje kobnim ukoliko tu pojavu prati deproletarizacija u sastavu partijskih organizacija i deideologizacija u unutarnjoj kulturi partije.

Upravo su te napredno orijentirane srednje klase, lijevo orijentirane, zajedno s njihovim intelektualcima, na koje su se pozivali, unijele u partijsko tijelo najrazličitije eklektičke i sasvim ekstravagantne ideologije, a da nisu naišle na protutežu, koja bi odgovorila na njih, nisu naišle na dovoljnu kritičnu masu antitijela, koja bi im se oduprla. Sve se to još podudarilo sa nestankom partijskih ćelija na radnim mjestima, jer je dat primat teritorijalnim organizacijama partije, čije su dimenzije važne prilikom glasanja, kao što su važne za propagandu, i za politiku u postojećim institucijama. Pri tom treba naglasiti da nije postojalo političko-ideološko formiranje kadrova.

175. Međunarodni utjecaji

Drugi elementi koji na različite načine doprinose mutaciji do koje je došlo u partiji su neke objektivne datosti na međunarodnom planu, stagniranje Sovjetskog Saveza, neosporni elementi krize koje jasno pokazuje iskustvo zemalja realnog socijalizma u Evropi kao i političko-ideološka protuofanziva, koju od 1975. Sjedinjene Države vode u

Evropi – nakon poraza u Vietnamu – za vrijeme Carterove administracije.

Rađa se Rifondazione (obnovljena komunistička partija, op.prev.): **da li je to Komunistička partija ili eklektička kompozicija heterogenih elemenata?**

176. Rađa se Rifondazione kao preostalo iskustvo

Za razliku od načina na koje se historijski formirala većina komunističkih partija, Rifondazione nije nastala na osnovu nekog projekta, programa ili solidnog i predloženog političkog profila. Ona je nastala na osnovu jednog „ne” rečenog raspuštanju KPI, kao odgovor ostatka partije na inicijativu koju su donijeli drugi, a kraj toga je ta inicijativa bila posve iznenadna, kako po svojoj trenutnosti, tako i po prodornosti.

177. Perspektiva za budućnost

Nakon dvadeset godina potvrdilo se u potpunosti ono što je tada predvidio jedan od rukovodilaca KPI – koji na kraju pristao uz sasvim drugu obalu od one na koju se uputio (Aldo Tortorella), jer je u Bolognini bio jedan od vođa koji je glasao „ne”. On je na kraju odlučio da tih godina ostane u ljevici PDS (Partito democratico di sinistra – Demokratska partija ljevice). Zapitan zašto neće da priđe partiji **Rifondazione comunista** 1991. odgovorio je da ne vjeruje u projekt Rifondazione zbog krhkosti i heterogenosti političko-ideološke baze na kojoj je ta partija nastajala. Projekt koji bi, kako je kazao Tortorella, u početku mogao imati čak dosta uspjeha na izborima, u kraćem vremenskom razdoblju, jer je ostalih, koji nisu mogli slijediti preokret Bolognine, bilo prilično mnogo.

Prije ili poslije krhkost i heterogenost strateške i ideološke baze izazvala bi mnoštvo cijepanja i lomova te eklektičke skupine. Nedostatak jake misli, teorijske, strateške i ideološke, koju bi svi dijelili kao političko jedinstvo, ne bi mogao odoljeti pritiscima velikih historijskih i političkih događaja i doveo bi Rifondazione u krizu.

Nakon 20 godina pokazalo se da je taj čovjek bio ne samo inteligentan, već da je i predvidio događaje, iako je sam za sebe izvukao zaključke suprotne svojoj lucidnoj analizi, pristajući u suštini uz socijaldemokratske teze ljevice i odustao od stvaranja komunističke partije u talijanskom kontekstu.

Rifondazione i njeno rukovodstvo – u tome je problem – nije nikada postavilo problem i to na ozbiljan i produktivan način, koji ih amalgam treba povezati, makar i postepeno, u okviru jedne političke debate i kompleksnog sagledavanja situacije i analize fundamentalnih pitanja (historijskih, teorijskih i strateških). Svime je upravljalo, od slučaja do slučaja, autoritativno odlučivanje i posredovanje rukovodstva partije, koje se vršilo na glavama njenih članova od strane partijskih koordinatora. I to od samog početka postojanja te partije, tako su se ponašale njezine vođe (Garavini, Magri, Cossutta); a zatim je dvovlašće Bertinotti-Cossutta 1998. dovelo do najdramatičnijeg razvoda u historiji Rifondazione (i do nastanka dvije partije Rifondazione i Comunisti italiani). Dok su oni drugačijeg političko-ideološkog senzibiliteta bez

historijskih karizmatičkih lidera u odnosu na članove ostali na margini, ili bili instrumentalizirani u unutarnjoj borbi između najpoznatijih partijskih lidera.

Različiti lomovi i odcjepljena, do kojih stalno dolazi, nikad nisu motivirani ni diskutirani sa partijskom bazom i sa srednjim kadrovima, jer se njima serviraju samo propagandni slogani kao objašnjenje, ili se sve banalizira, navodeći kao razlog taktička rješenja. Nikada se neće održati temeljita diskusija o problemima koji se odnose na ideološko-politički profil komunističke snage u XXI. Stoljeću. Kad se pita članove zašto je došlo do ovog ili onog rascjepa, najčešće se dobivaju, i od najviših kadrova, vrlo površni i pojednostavljeni odgovori ili pak se sve svodi na lična pitanja.

Političko-ideološka dijalektika koja se odvija u vrhuški partije nikad ne izlazi na vidjelo.

Stvarne diskusije se odvijaju u vrlo uskim jezgrama, i u njima učestvuje samo nekoliko vođa pojedinih partijskih struja. Bazi partije ostaje namijenjena najtrivijalnija propaganda.

I danas, ako ozbiljno ne istjeramo na čistač fundamentalna pitanja i ako ne prihvatimo izvjesne ključeve interpretiranja koji nisu svakidašnji, nećemo moći sve osvijetliti, nećemo uspjeti na solidnoj i trajnoj osnovi započeti neophodan i vjerujemo moguć proces rekonstrukcije komunističke partije u našoj zemlji, u punoj mjeri svjesni dijaloga i debate koja se vodi među komunističkim partijama i na međunarodnom planu.

178. Održati na životu organiziranu političku prisutnost komunista

Kada se dogodio zadnji čin raspuštanja KPI (U Riminiju se sastala krajem januara 1991.) grupa rukovodilaca te partije, dosta nehomogene političke kulture – kako će se vidjeti – i započela Pokret za osnivanje Rifondazione comunista. To još nije bila partija nego tek projekt, kako su izjavili onima koji su sukcesivno – s vremenom – prihvaćali tu opciju, da se iznađe način ne zatvoren, nego otvoren, koji bi ih sve primio. Svi bi u toj partiji trebali da se osjećaju kao u vlastitoj kući. Naglašeno svi.

Entuzijizam koji je izazvala ova odluka bio je smjesta ogroman. Desetine hiljada partijskih boraca po cijeloj su Italiji organizirali svoja sastajališta, nastajale su grupacije, organizirane su skupštine i razni susreti. Odmah je uz ovaj projekt pristala cijela partija Proleterske Demokracije – uostalom i ona vrlo nehomogena iznutra – i tokom cijele 1991. godine uz projekt su pristajali članovi PDUP, partija rođena iz spajanja grupe Manifesto i MSL (Movimento liberta socialismo) i – dijelom – od Studentskog pokreta.

Zajednički teren na kojem su se svi našli bio je odbacivanje raspuštanja KPI kao i volja da se u Italiji zadrži i ponovo lansira organizirana prisutnost komunista.

179. Ne postojanje zajedničkog projekta i zajedničke kulture

Rifondazione je nastajala protiv nečega, ali objektivno bez zajedničkog projekta, bez komunističke političke kulture,

bez dobro definirane strategije i bez politike savezništava. No, ukoliko je u bazi odnosilo prevagu opće osjećanje *kontinuiteta* u odnosu na KPI, najveći dio upravljačke grupacije, netko iz uvjerenja (kao sljedbenici Ingraio, dok je sam Pietro Ingraio ostao u PDS), a netko dabi se izbjegle svađe (naročito u grupi Armanda Cossutta, s njim na čelu) – slijedio je termin *rifondazione* (*ponovnog osnivanja*), kako bi se distancirao upravo od KPI i uopće uzevši, od historije međunarodnog komunističkog pokreta. Drugim riječima pad berlinskog zida, koji je doveo do raspuštanja KPI, i do nastanka PDS, na drugi je način obilježavao i širio vlastite efekte i na ponovno osnivanje komunističke partije.

Tako se mijenjalo ime organizacija u bazi, to su bila /sastajališta (circoli), a ne više sekcije/ kao i imena upravljačkih tijela, a prije svega nastojala se izbjeći bilo kakva nostalgija, u ime komunističke novotarije (slogan je bio „slobodno” komunist, a tako su naslovljene i partijske novine Oslobođenje itd), ali sve je to bilo više proklamirano no što se vršilo u praksi.

Neophodnost da se drži na okupu sve, pa i ono svemu protivno, činila je neposrednu istinsku diskusiju teškom i u grupaciji koja je upravljala partijom i u partijskoj bazi. Ostaje činjenica da se nikad nije diskutiralo o propasti SSSR-a i Ruske komunističke partije, niti o ciljevima, niti o karakteristikama socijalizma, koji se propovijedao.

I autor ovih redova nije imun prema kritici u tom smjeru. Štoviše, pisci ovog teksta njime žele produbiti i samokritičko promišljanje. Prepoznati i shvatiti počinjene greške može pomoći da se one više ne ponove.

180. Trijumf eklekticizma

Prevladavala je – a to je bila greška – logika svakodnevice. Ali razlike su postojale, bile su duboke i nije ih se dugo moglo izbjegavati. Ne baš kratka historija PRC-a, od veoma potresnog načina na koji je ta partija stvorena na osnivačkom kongresu, koji se odigrao u dva navrata, jer se upravljačka grupa nije mogla složiti, nije slučajno popločana stalnim rascjepima i napuštanjem njenih redova.

Trockisti i staljinisti, pristalice Ingraioa i ortodoksni sljedbenici Amendole, filsovjetski nastrojani članovi, zakašnjeli ekstremisti, pristalice trećeg svijeta, kao i neslažući se katolici, nadničari, lijevi socijalisti i anarho-sindikalisti, iako su ove definicije uopćene i reducirajuće, jasno pokazuju kako jedan tako sazdan projekt, nije mogao ništa drugo nego osnivati se na neizrečenom, na krzmanju, na eklekticizmu.

Temeljna dvosmislenost samog projekta, koji je bio lišen teorijskog i strateškog daha, navodila ga je na političke sukobe, svaki put kad se radilo o nekoj usko političkoj temi, bilo da je bio u pitanju izbor savezništava ili pristajanje uz vladu.

Iz godine u godinu, naročito pod rukovodstvom Fausta Bertinottija, politička kultura PRC progresivno je pristajala uz obale koje su bile sve udaljenije i eksplicitno i namjerno daleke od međunarodne i talijanske komunističke historije. Suštinska numera te partije bila je

kulturni eklekticizam: Gramscijeva *Bilježnica* (odvojen i često doveden u proturječnost s Gramscijem komunističkim vođom prije hapšenja) povezan s Gandhijem u propovijedanju nenasilja. Martin Luter King povezan s Don Milanijem (škola iz Barbiane op. prev.), Panzieri i pokret (movimento – movimentisti op. prev.) kao revolucionarna teorija, Luxemburgova i lijeva socijaldemokracija Lafontainea.

Ishod svega vjerojatno je bio neizbježan. Od rascjepa do rascjepa, došlo je do toga da nitko od grupacije koja je osnovala PRC nije više član te partije. Partijski sekretari (Garavini, Bertinotti i Giordano, taj zadnji bio je sekretar vrlo kratko) izašli su iz partije. Cossuta je napustio i onu drugu partiju, koju je upravo on osnovao, PDCI (Demokratsku partiju talijanskih komunističara).

Slijediti historiju partije i prosuđivati njene političke izbore ne želi se uraditi na ovom mjestu.

I pisci ovog teksta predstavljaju različita mišljenja u odnosu na krucijalne momente iz života PRC-a – treba se sjetiti odluke da se sruši Prodijska vlada 1998., što je izazvalo cijepanje unutar partije i dovelo do stvaranja PDCI – neki od tih momenata ostaju i ostat će zauvijek točke diskusije i neslaganja.

Ali krajnji rezultat – od rascjepa do rascjepa, sve do ovog zadnjeg, koji je izazvao Vendola – bio je, da je, nakon dvadeset godina od nastanka PRC-a, ova partija stalno bilježila pad političke težine, gubila političku ulogu, gubila moć utjecaja na društvenu zbilju i na institucije vlasti.

Tako isto i PDCI – iako nije izlazio iz okvira komunističke tradicije te je zadržao jasniji profil na unutarnjem i na vanjskom planu - nije nikad uspio da postane referencijalna točka masa, sposobna da utječe na značajan način na političke i društvene procese.

Zajednička tragedija savezništva nazvanog Arcobaleno (Duga) iz godine 2008., jeste za obje partije, uvjereni smo, politička numera i kartica okretanja prema suncu.

181. Ne ponoviti iste greške

Rekonstruirati danas ponovo komunističku partiju znači prije svega ne činiti opet iste greške.

Potrebna je politička jasnoća. Treba govoriti istinu, i onda kad je ona neugodna, čak štoviše, baš zato što je neugodna.

Treba izbjegavati sve oblike površnosti, nesređenosti i intelektualne lijenosti. Treba zabraniti svaku indiferentnost kao i svaki eklekticizam u teorijskim istraživanjima.

Treba se obračunati s vlastitom historijom, sa njenom neporecivom veličinom, sa njenim uspjesima, ali i sa njezinom beskrajnom tragikom i sa katastrofalnim pogreškama. Kad ne bismo imali ogromna leđa ne bismo se nalazili u današnjim prilikama.

Neugodni problemi moraju se postaviti. Ukoliko o njima bude različitih mišljenja, ona se ne smiju kriti, potiskivati ili naprosto arhivirati.

Neophodnost – strogo politička – političke linije je sasvim drugačija kategorija od prelaženja preko nečega.

Upravljačke grupacije u tome imaju ogromnu odgovornost – njihova je dužnost da budu jasne, i da budu strogi

kritičari u prvom redu sebe samih.

Autonomija komunista i jedinstvo ljevice

182. Tri moguća scenarija perspektiva talijanske ljevice

Što se tiče perspektiva talijanske ljevice, bila ona komunistička ili ne, ali na različite načine kritična u odnosu na kapitalizam, danas se ocrtavaju u osnovi tri moguća scenarija.

Prvi, najgori scenarij predstavlja bi daljnja fragmentacija snaga ljevice, ljevijih od PD (Demokratske partije), njihovo daljnje slabljenje, sa pretvaranjem u sasvim male grupacije, što znači njihov nestanak kao snage sposobne da igraju neku ulogu i da vrše utjecaj na mase, i/ili njihovo postepeno usisavanje – znači većeg dijela njih samih i njihove političke baze – u unutrašnju dijalektiku Demokratske partije.

Radi se o scenariju koji je na nesreću moguć. Parafrazirajući Marksa može ga se definirati kao zajednička propast različitih elemenata u borbi.

Drugi je scenarij jedinstvo nastalo spajanjem različitih komponenti ljevice, ljevijih od partije PD (sa Vendolom ili bez njega, prema tome kako se će na kraju politički pozicionirati sam Vendola) što bi značilo progresivnu afirmaciju projekta jedna talijanske **Linke**: imali bismo novu partiju **Ljevice** (ili partiju **Rada**) na socijaldemokratskim osnovama i/ili na neolaburističkim osnovama na ljevici.

Treći scenarij, koji nama a priori izgleda najrazumniji i koji nam se ne čini likvidatorskim, jeste partija jedinstvene akcije ljevice ili jedan federativan ili konfederativan sporazum, širi od današnje Federacije Ljevice, utemeljen na programu socijalne inicijative, a također i političke, teorijske i organizacione inicijative različitih komponenti ljevice.

To je akciono jedinstvo koje bi nešto značilo i na izbornom i na institucionalnom planu; ono bi postiglo kritičku masu konsenzusa i na taj način zaživjelo u zemlji te bilo sposobno da vrši društveni i politički utjecaj, koji ne bi bio marginalan, u borbi narodnih masa zemlje.

Konstituiranje Federacije Ljevice ne ispunjava do kraja taj zadatak, ali predstavlja koristan korak naprijed u tom pravcu. Ono doprinosi stvaranju klime suradnje i jedinstva akcije i između dvije komunističke partije, koje sačinjavaju federaciju PRC i PDCI (Demokratska partija talijanskih komunista).

183. Zadržati otvorenim proces rekonstrukcije Komunističke partije

Radi se o scenariju u kojem, *unutar* jedinstva akcije ljevice od PD, može da napreduje i da se potvrđuje proces rekonstrukcije jedinstvenog komunističkog pola, nezavisnog od drugih ljevih komponenti, ali otvoren za suradnju s njima, a koji bi držao otvorenim u perspektivi problem i mogućnost rekonstrukcije komunističke partije i

po imenu i stvarno u talijanskom političkom kontekstu. Jedinstvo ljevice i rekonstrukcija Komunističke partije predstavljaju procese koji ne samo da nisu u proturječnosti, već ih treba shvaćati kao apsolutno komplementarne.

184. Ne radi se o kratkom vremenskom periodu.

Prema našoj ocjeni ne radi se o kratkom vremenskom periodu, već o projektu koji će imati svoje etape, čija je početna faza određena postizanjem političkog i organizacionog jedinstva, koje bi bilo konvergentno s PDCI (koja u cijelosti podržava ovu liniju), a ujedno zvalo na okupljanje talijanske komuniste drugačije locirane – naravno počevši sa PRC – koji bi prihvaćali i prepoznali sebe u tom projektu, kako bi se pokrenuo proces ponovnog sastavljanja partije na novoj osnovici.

185. Ovo je trenutak da se učine prvi koraci

Ukoliko se ne uspije afirmirati taj proces u talijanskom kontekstu, i to smjesta, Federacija Ljevice (ili druge slične hipoteze) nastaviti će životariti, kao što je to danas slučaj, bez postojanja paralelnog procesa polarizacije i ujedinjenja komunističkih snaga zemlje; ukoliko bi se nastavilo stanje koje sada vlada, stanje pasivnosti, stagnacije, zastajanja i paralize, rizik plutanja bez određenog smjera i rizik samouništenja je vrlo blizak, a to znači disperziju hiljada komunističkih kadrova i komunističkih boraca iz baze, koji još nisu rezignirani i pomireni s perspektivom likvidacije komunista njihovim razbijanjem na male grupice, a koji se nalaze na rubu obeshrabrenosti, obuzeti osjećajem izgubljenosti, ukoliko im ne budu dati jasni znaci započetog procesa rekonstrukcije partije.

186. Savezništva

Pitanje savezništava postavljeno je već na samom početku radničkog pokreta. Ovdje mislimo u prvom redu na *savezništva među društvenim klasama*. Sam simbol srpa i čekića govori nam o savezništvu radnika i seljaka, jer su početkom dvadesetog stoljeća u velikom dijelu zapadnih zemalja radnici i seljaci činili većinu stanovništva (u Italiji 1921. seljaci zemljoradnici činili su 37% stanovništva, nasuprot 45% industrijskih radnika i težaka – seljaka bezemljaša, koji su radili za nadnicu).

Lenjin inzistira na činjenici da bilo prije revolucije, bilo nakon nje, proletarijat ne može pobijediti ukoliko na svoju stranu ne pridobije većinu stanovništva. Međutim, treba razlikovati *taktička savezništva* - koja komunisti stvaraju s ostalim društvenim klasama i/ili političkim formacijama – zbog jasno određenog cilja i na ograničeno vrijeme, i *strateška savezništva* – koja se zasnivaju na sveobuhvatnom programu za cijelu jednu historijsku fazu. Savezništvo između radnika i seljaka bilo je koncipirano od strane komunističkog pokreta i kao strateško i kao organsko savezništvo.

U marksističkoj su tradiciji postojale i teoretski su obrađene različite forme mogućih savezništava, ne isključujući, s klasnog stanovišta, čak i savezništvo sa građanskom klasom.

Godine 1905. Lenjin, protiveći se savezništvu autokracije

i građanske klase, predložio je savezništvo između revolucionarne socijaldemokracije i buržoaske revolucionarne demokracije. Antifašistički frontovi su u sebi sadržavali široke slojeve dijelova buržoazije, kao i političke formacije, koje su ih zastupale.

Problem se ne sastoji u tome da li komunisti mogu voditi politiku stvaranja saveznštava, već u neophodnosti definiranja – putem konkretne analize konkretne date situacije – karakter, ambijent, ciljeve i ograničenja saveznštva, sklopljenog u jednoj historijski determiniranoj situaciji. Kad su komunisti znali korektno analizirati situaciju i odrediti karakter – taktički ili strateški – saveznštva, definirati i ograničiti njezine ciljeve, i **last but not least**, i kad su na vrijeme shvatiti društvenu mutaciju do koje je došlo u nekom momentu političke faze, uspijevali su učiniti značajne pomake naprijed, modifirajući u korist radničke klase odnose snaga i stvarajući bolje uvjete za vlastitu akciju.

Naročito u posljednje vrijeme, koje nas izravno pogađa, komunisti su podcijenili, u nedavnom iskustvu, značaj stvaranja saveznštava i sudjelovanja u vladi, a također su podcijenili, koliko težinu, toliko i snagu klasnih interesa, čiji su nosioci bili predstavnici buržoaskih i sitno-buržoaskih političkih formacija, s kojima su bili stupili u alijansu, i u toku trajanja tog saveznštva nisu uspjeli realizirati progresivne i popularne zakonske mjere, pa su se našli u situaciji u kojoj su morali odobriti regresivne mjere (na primjer privatizacije, prekarizaciju radnog odnosa itd.).

U stvarnosti u posljednjih petnaestak godina političkog života Italije pitanje saveznštava bilo je jako izopačeno i uvjetovano većinskim izbornim sistemom, koji teži da pritisne cijeli politički život zemlje na Prokrustovu postelju bipolarizma (i to u njegovoj najekstremnijoj verziji – da ga svede na postojanje svega dvije političke partije).

187. Pitanje vlasti

Pitanje odnosa komunista i vlasti ukoliko se „uhvati za rogove” treba vratiti na sam početak i obraditi temeljito. Treba obratiti pažnju na poznat Togliattijev esej „*Politika nacionalnog jedinstva i komunisti*“, koji je on napisao 1944. godine.

U to je vrijeme polovina Italije bila okupirana od nacista, komunisti su imali oružje u rukama i najveći dio njih mislio je da se nalaze pred mogućnošću proletrske revolucije. Togliatti objašnjava da komunisti moraju biti partija vlasti, to jest partija koja se ne ograničava jedino na „revolucionarnu propagandu“, nego partija koja je u svakom trenutku u stanju da ukaže na društvene nepravde, da pokaže kako treba rješavati probleme na koje je partija ukazala. To znači da komunisti uvijek moraju biti u stanju da nađu konkretna, uvjerljiva rješenja, koja će mase razumjeti, kad se radi o bilo kojem društvenom problemu. Bilo da se o lokalnim jedinicama vlasti, sve do nacionalne i internacionalne politike.

Znači nije dovoljno samo ukazati na problem – što je neosporno – već ukazivanje na problem popratiti uvijek

prijedlogom rješenja.

Kako bi se sve to moglo učiniti potreban je sistem saveznštava, jer u protivnom slučaju i najbolji prijedlog na svijetu, ukoliko nema noge da postane većina u zemlji, neće nikad biti pretočen u političku akciju. Tako se rodila političko-teorijska premisa da se u perspektivi stvori sistem saveznštava u Italiji. Radi se o klasično lenjinističkom pitanju, koje je povezano s pitanjem vlasti. Naime radi se o posjedovanju instrumenata da se stvari izmijene. Sve to naravno može funkcionirati jedino u slučaju da odnosi snaga to dozvoljavaju; u protivnom se biva povučen u jednu politiku, koja za sobom nosi razočaranja u odnosu na ono što od nje očekuje društvena baza partije, a to narušava kredibilitet komunista.

188. Izborna taktika

Kad se radi o izborima, komunisti nisu „izborničari“, ne organiziraju vlastitu političku aktivnost u funkciji i na bazi izbora i na osnovu parlamentarne aktivnosti. Znaju da svaki dan moraju djelovati među masama. Ali komunisti nisu ni ravnodušni u odnosu na parlament i na sve institucije parlamentarne demokracije. Čvorište pitanja je kako učiniti institucije mjestom i ogledalom klasnog konflikta. Kako bi se to postiglo u tim institucijama moraju biti zastupljeni na odgovarajući način komunisti i ljevica.

U nizu prijašnjih zbivanja talijanski se komunizam, kao i međunarodni, konfrontirao sa pozicijama apstinencije (odustajanja od izbora), i osudio ih je kao infantilni „ekstremizam“ (Lenjin). Umjesna kritika buržoaskog parlamentarizma, „izborničarstva“, kao i degeneracije socijaldemokratskih partija II. Internacionale – koje su na kraju cijelu aktivnost partije podredili parlamentarnim grupama te zavisnosti komunističke partije i njezinog djelovanja u bazi izborima i postizanju izbornih rezultata – nikako nije trebala na kraju navesti na indiferentnost prema izbornom iskušenju, ili, što je još gore, na odbijanje pripremanja izbora. I pored potpune svijesti da za vrijeme dominacije kapitalističkog režima sigurno nisu komunisti ti, koji diktiraju pravila igre, postojao je i jedan osobiti trenutak, koji se ukazao kad je nastala ova Italija, zahvaljujući Partizanskom pokretu, te su se odnosi klasa očitovali drugačije i dozvoljavali da se napiše Ustav, koji je bio i demokratski i društveno utemeljen.

Taj je ustav – budući da su se promijenili odnosi snaga kako unutrašnji tako i vanjski, raspadom SSSR-a i nestankom KPI – bio, nimalo slučajno, duboko pogođen 1993. ukidanjem proporcionalnog izbornog sistema i prelaskom na većinski izborni sistem i sve njegove različite formule, koje su se mijenjale sve do današnjih dana.

Polazeći od objektivnih okolnosti, koje je postavio izborni sistem, komunisti se moraju direktno konfrontirati i izabrati najbolju taktiku, koja će im dozvoliti da postignu rezultat političke prisutnosti u institucijama, a da se pri tom ne odreknu vlastite autonomne akcije.

...

(nastavak slijedi u idućem broju)

Je li tranzicija velika prevara?

Piše: Tomislav Jakić

Kada Hrvatska potpiše pristupni ugovor s Evropskom Unijom, riješit će se – uz ostalo – i epiteta „tranzicijska zemlja“. No, veliko je pitanje je li ikada itko od ključnih faktora na hrvatskoj političkoj sceni razmislio o tome, što je zapravo tranzicija. I je li se zapitao što znači kada neka zemlja bude nazvana tranzicijskom, odnosno kada dođe u stadij da tu oznaku može odbaciti? Polazim pri tome prije svega od premise da tranzicija nije nužno proces koji vodi samo i isključivo u jednome smjeru i koji, jednako tako nužno, može i mora imati samo jedan rezultat: demokraciju.

Pa ću stoga svjesno intrigantno, pomalo zaoštrano, a sigurno kontroverzno, postaviti pitanje je li tranzicija uopće ono „pod što“ nam se prodaje, odnosno je li tranzicija zapravo jedna velika prijevara? I moj odgovor, prije nego ga i pokušam obrazložiti, glasi: jest, tranzicija, ovako kako se realizira nije ništa drugo, nego jedna velika prevara.

A sada da ponudim i obrazloženje ovakvog stanovišta. Tranzicija, a mogli bismo reći i prijelaz, možda čak i transformacija, trebala bi – naglašavam: trebala – biti prijelaz iz jednoga društveno-političkog i gospodarskog sustava u drugi, iz onoga što smo poznavali pod imenom socijalizam s njemu svojstvenim autoritarnim karakterom, mada taj socijalizam nije posvuda bio jednak, u kapitalizam, politički pluralizam i demokraciju.

Govorimo, dakle, o prijelazu, o razvoju, o svojevrsnoj evoluciji. Da, o tome govorimo, ali kako izgleda praksa? Ona izgleda potpuno drugačije. U praksi u svim zemljama što su nosile atribut „socijalističke“, a to su današnje tranzicijske zemlje, naprosto se po kratkom postupku, nerijetko grubo, neselektivno, a često i bez imalo pameti, ukidalo sve što je i samo „mirisalo“ po dotadanjem sustavu.

Upozoravam na izraz: ukidalo. Dakle – ništa se nije razvijalo, ništa nije prelazilo u jednu novu kvalitetu. Ukidalo se, a na mjesto ukinutoga, jer vakuum se nije moglo ostaviti ni u društveno-političkoj, ni u gospodarskoj sferi, instaliralo se, doslovno: nakalemljivalo se, jedan drugi model. Pri tome išlo se metodom gotovih recepata, ne vodeći računa o tome je li u dotadanjem sustavu možda bilo i nešto dobrog, a još manje o tome ima li u novome sustavu i ponešto lošega.

O tome da bi se uzimale u obzir specifičnosti pojedinih zemalja, nema ni potrebe govoriti. To je već spadalo u sferu tako sofisticiranoga, da nikome nije ni na pamet padalo – ni onima koji su ukidali, ali ni onima kod kojih se ukidalo – barem ne većini.

Tranzicija je shvaćena, a potom i prakticirana kao izraz pobjede jednoga sistema i poraza drugoga. Ona je bila drugo lice završetka hladnoga rata koji je u krugovima mnogih političara i analitičara na Zapadu krajnje pojednostavljeno i jednostrano interpretiran kao pobjeda Zapada nad Istokom. Što to nije odgovaralo činjenicama,

nikoga nije brinulo.

Povući ću, za volju rasprave i jasnijeg preciziranja stanovišta, paralelu koja možda i nije potpuno na mjestu, ali nije na odmet „uvesti je u igru“. Već puna dva desetljeća Nijemci svake godine u jesen obilježavaju Dan njemačkoga jedinstva, dan kada su se – tako kaže službena historiografija – dotadašnje dvije njemačke države ujedinile u jednu. A to je upravo toliko točno, koliko je točno kada se kaže da je tranzicija prijelaz.

Dvije njemačke države, Savezna Republika Njemačka i Njemačka Demokratska Republika, kolokvijalno Zapadna i Istočna Njemačke, nisu se uopće ujedinile. Istočna je Njemačka ukinuta, rasformirana, a Zapadna ju je – figurativno rečeno – „pojela“. Dakle: ne ujedinjenje, nego prisajedinjenje, sa svim konzekvencama što iz toga proizlaze, uključujući dokidanje i onih socijalnih povlastica imanentnih socijalističkim sustavima i naprasno uvođenje neoliberalnoga modela s njemu svojstvenom neosjetljivošću, a točnije bi bilo reći: okrutnošću prema pojedincu.

U osnovi Istočna je Njemačka (mada sada u sastavu velike, „ujedinjene“ Njemačke) dobila isti tretman kao i druge zemlje nekadašnjeg Istočnog bloka, pa onda i zemlje proizašle iz bivše Jugoslavije, pri čemu se zanemaruje, pa čak iz dana u dan sve više zaboravlja, odnosno svjesno i s jasnom namjerom potiskuje u drugi plan notorna činjenice, da se – naime – Jugoslavija u mnogome itekako razlikovala od država tzv istočnoga lagra.

Svi smo mi, „zemlje u tranzitu“, strpani u isti lonac koji je stavljen na istu vatru, svima su dodani jednaki začini i od svih se nas nastojalo napraviti jedno, jednako jelo.

Dakle, - jednako jelo, a po uzoru na ono što se spravljalno u kuhinjama tzv. etabliranih demokracija. I možda bi cijela stvar još nekako i funkcionirala, možda bi donekle i uspjela, da se sve to nije događalo u vrijeme kada je neoliberalni model sve jasnije pokazivao znakove dotrajlosti, kada je generirao krize – a kroz jednu od najtežih upravo prolazimo – te kada je demokracija kao prakticirani model postala krajnje upitnom zbog toga što su financijske institucije u sve većoj mjeri – stvarno, mada ne formalno - otimalne moć odlučivanja iz ruku demokratski izabраниh predstavnika naroda.

Na žalost, i neoliberalni model, kao i korupcijom nagrižena demokracija, koja je zbog toga sve manje ono što bi

trebala biti: dakle, vlast naroda, pokazuju simptome svojstvene svakome organizmu na izdisaju. Grčevito se bore za preživljavanje, spremne žrtvovati sve i svakoga na oltar svojega opstanka. Čini mi se da je tu filozofiju još prije gotovo deset godina najjasnije formulirao tadašnji njemački kancelar **Schroeder**. Braneći krajnje nepopularne, tvrde mjere koje su pogadale socijalno najranjiviji dio stanovništva, rekao je: „Bilo što drugo, sistem ne bi izdržao!“

Dakle, bitan je bio sistem, a ne ljudi. Trebalo je spasiti sistem, a ne ljude!

I upravo takav sistem po kratkome je postupku, po gotovome receptu ponuđen, zapravo: nametnut svim zemljama koje je od trenutka sloma socijalizma krasio naziv „tranzicijske zemlje“. I sam taj način dovoljan je već da opravda tezu kako je tranzicija jedna velika prijevara. Ona, jasno i konkretno rečeno, ne znači, niti se tako prakticira, prijelaz iz jednoga sustava u drugi, nego dokidanje jednoga sustava i instaliranje drugoga – bez obzira na povijest, bez obzira na specifičnosti ove ili one zemlje, bez obzira na dostignutu razinu razvoja, kako političkoga, tako i gospodarskoga.

Zbog toga načina neke su se zemlje nedovoljno pripremljene suočile sa stvarima koje su im bile potpuno nepoznate, dok su neke, poput onih proizašlih iz bivše jugoslavenske federacije, bile prisiljene slušati, pa i primjenjivati – na svoju štetu, suvišno je i reći – „mudre“ savjete „instruktora demokracije“ koji su ih poučavali u mnogome što su i do tada znale – na primjer, kako funkcionira tržište.

Ono što smo naučili zvati tranzicija zapravo nije ništa drugo nego instrument nametanja jednog, jedinstvenog modela kako društveno-političkih, tako i gospodarskih odnosa.

Kada ne ide milom, kao što je bio slučaj kada je socijalistički sustav doživio slom, onda se ne preže ni od upotrebe sile – dovoljan je primjer Iraka, gdje je rušenje ne-sumnjivog i brutalnog diktatora rezultiralo općim kaosom, dovođenjem zemlje na rub sloma i tolikim brojem civilnih žrtava, koliko ih **Sadam Hussein** nikada nije pobio.

Libiju možda i ne bi trebalo opširnije spominjati, jer je primjer suviše svjež i ishod (politički) nije još do kraja jasan, makar je nedvojbeno da će oni koji su višemjesečnom oružanom podrškom pobuni, uz cijenu dovoljnu da se prehrani cijeli rog Afrike, i ovdje ići prokušanim, mada do sada uvijek neuspješnim putem: uvođenje političkog pluralizma i višestranačja, demokratski izbori i – proglašavanje da je država ušla u krug demokratskih zemalja. Potom: slobodan pristup stranih tvrtki prirodnim bogatstvima uz konstataciju kako je i tu proradilo slobodno tržište.

Zanimljivo je pri tome da i na samome Zapadu raste broj i političara i analitičara koji upozoravaju na neprihvatljivost i neodrživost takve prakse. No, sistem se pobrinuo da medije drži pod kontrolom – ne treba smetnuti s uma kako je to onaj isti sistem koji obećava slobodne medije – i ti kritičari globalnog križarskog rata u funkciji uvođenja zapadnog tipa demokracije i slobodnog tržišta neoliberalnoga tipa, ne mogu doći do riječi, odnosno njihove riječi ne dopiru do najvećega

dijela javnosti.

Indoktrinirani ljudi, jer indoktriniranje nije svojstveno samo diktaturama i autoritarnim režimima, spremni su stoga i jednoga **Baracka Obamu** proglasiti socijalistom i zbog toga ga prokleti, a samo zato što je htio za trideset milijuna njihovih sugrađana uvesti obavezno zdravstveno osiguranje. Nekome tko bi o tome pokušao hladno razmišljati, prije svega razmišljati, a potom i cijelu priču analizirati, to se može učiniti teatrom apsurdna, no to je svijet u kojemu živimo.

Način na koji Evropska unija nastoji sanirati svoje „posrnule“ članice također govori o potpunoj nespremnosti da se istini pogleda u oči, da se shvati i prihvati kako je sistem u dubokoj krizi i kako vatrogasne mjere što se poduzimaju, a sve su u pravilu na štetu siromašnih ili siromašnijih, mogu možda trenutno ublažiti simptome, ali nikako ne mogu ukloniti uzroke. Sve je veći broj ljudi koji to shvaćaju. Rezultat su toga sve raširenije demonstracije protiv vlasti banaka širom svijeta, ne samo u Evropi.

Zemlje u tranziciji utjeralo se naprosto u žrvanj. U mnogima od njihovih stanovnika početna želja za slobodom koja je do tada nedvojbeno bila gušena i uskraćivana, bila je jača od volje da se stvari realno sagledaju i procijene. Danas, počinju govoriti drugačije nego prije dva desetljeća. Danas, čak i predstavnik tadašnje Zapadne Njemačke otvoreno, na televiziji, može izjaviti kako sumnja da bi „istočni“ Nijemci prije dvadeset godina pokazali takav entuzijizam za „ujedinjenje“ da su znali što ih čeka. No, danas je kasno. Svi se doista kuhamo u istome loncu i na istoj vatri.

Ipak, tranzicijske bi zemlje nešto mogle učiniti. Mogle bi prestati slijepo slijediti i početi misliti vlastitom glavom. Mogle bi reći: ne, dok stvari nisu još potpuno izmakle kontroli. Mogle bi spriječiti ono što bi se moglo nazvati „globalnom godinom 1917.“, a što – pri čemu ovakva pretpostavka nije uopće nevjerojatna – prijeti svim zemljama demokratskog poretka i neoliberalnoga modela, ne prihvatiti li se činjenica da razvoj mora ići dalje.

Zemlje u tranziciji mogle bi, da se poslužimo izrazom iz poznate bajke, reći: car je gol! Neoliberalni kapitalizam, baš kao ni tzv. zapadna demokracija nisu, jer jednostavno ne mogu biti, posljednje poglavlje u razvoju čovječanstva. Taj razvoj obilježila je evolucija. I zašto sada misliti, zašto pristati da nam se nametne mišljenje da je evoluciju nešto zaustavilo za sva vremena? Niti jest, niti smije, niti može. Pitanje je samo hoće li oni koji bi to mogli, smoći snage i pameti da na vrijeme naprave korak naprijed, ili zaokret – nije važno kako ćemo to opisati, ili će čekati tako dugo dok ulica silom ne napravi taj korak.

U tome kontekstu krajnje je vrijeme i da se tranziciju, tako kako ju se prakticira, ostavi iza nas, da ju se demistificira kao ono što ona doista i jest, kao veliku prijevaru. Krajnje je vrijeme da se potraže novi putovi, neistražene mogućnosti, da se aktiviraju neiskorišteni potencijali. Snaga razvoja nije u perpetuiranju staroga, nego u otkrivanju novoga. Bilo bi tragično kada čovječanstvo na početku 21. stoljeća takvu snagu ne bi imalo.

Vrijeme istječe!

Iz stranačkog života

SRP na demonstracijama protiv kapitalizma: Nama je svaki dan 15.10!

Ekonomska kriza, potaknuta financijskom destabilizacijom koja je pokrenula novi val redistribucije dohodaka, proračunskih sredstava i profita u korist kapitala, mobilizira svakim danom sve više ljudi koji se otvoreno bune, traže alternativu i zahtijevaju pravedniji sistem. Prije svega, sistem bez eksploatacije čovjeka na radnom mjestu i sa širokom bazom demokratskog odlučivanja, a nasuprot korumpiranog sustava posredne demokracije koju kontrolira krupni kapital i u konačnici potpuno isključuje svijet rada iz takve „demokracije“. Socijalni pritisak raste i nemiri se šire ulicama svjetskih metropola u 80-tak država, od New Yorka do Tokia, a Wall Streetom se vijore zastave na kojima su ispisani veliki ideali francuske revolucije: „Bratstvo, jednakost i sloboda“. Mediji su, po provjerenom receptu, prvo pokušali ignorirati ove oslobodilačke pokrete i nove društvene procese, a kada to više nisu mogli, prišli su njihovom ridiculiziranju i podcjenjivanju. No, upornost prosvjednika, omasovljenje i rast njihova utjecaja nezaustavljivo jačaju i šire se svijetom.

Ni u SAD-u puka politička demokracija više ne zadovoljava ljude, traži se puna demokracija i pravedniji sistem

Hrvatska nije i ne može biti izuzetak. Radno ovisno stanovništvo dotjerano je kod nas do ruba egzistencije, neizvjesnost u životima običnih gra-

đana je sve veća, a u hrvatskom saboru se ni u tragovima ne vidi politička artikulacija njihovih interesa. Samoorganiziranje i ulične demonstracije su bile pitanje vremena, a određena iskustva su se stekla još ovo proljeće kada su okupljanja brzo poprimila lijevi, klasni karakter. Sada je to još izraženije. U Zagrebu, Splitu, Rijeci, Puli i drugim gradovima tisuće i tisuće demonstranta se ujedinjuje pod antikapitalističkim barjakom i nastoje iznaći model široke političke borbe sa jasnim socijalističkim sadržajem.

Hrvatska svjedoči stvaranju ozbiljnog i širokog fronta protiv kapitalizma, važno je jačati jedinstvo idejne platforme i akcijskog djelovanja

U tome je i Socijalistička radnička partija Hrvatske dala svoj doprinos, baš kao što to i druge ljevičarske partije i skupine rade drugdje u svijetu, pomažući da se održi ovaj plamen, po svom potencijalu, doista revolucionarnih gibanja.

SRP je prirodno dio šireg projekta borbe protiv kapitalizma u Hrvatskoj, a za punu (samopravnu) demokraciju i oslobođenje rada

U Zagrebu smo se rukovali i ponosno stali rame uz rame s drugovima iz Radničke borbe koji su neumorno dijelili letke, sa progresivnim studentima sa Slobodnog filozofskog koji

su plenum prenijeli na trg, sa jednim brojem sindikalista koji su ostali na demonstracijama do kraja, sa svim građanima koji su došli dignuti glavu za bolje sutra, za humanije i slobodnije društvo. To je prvoklasni izraz nepokolebljivog ljudskog duha i čast nam je biti dio čitavog pokreta.

U Splitu je petstotinjak građana izašlo na ulice, na Peristilu je zahtijevano rušenje neoliberalnog kapitalizma i direktna demokracija, a SRP-ovci su visoko podigli crvene zastave slobode i međunarodnog radničkog pokreta, građani su se pojavili i sa slikama Josipa Broza Tita. Iako je među okupljenima jedan dio negodovao, glasanje svih prisutnih odlučilo se da svatko ima pravo nositi obilježja koja želi i da su dobrodošli svi koji podržavaju antikapitalističku borbu. Okupljenima se obratio i prof. **Malenica** koji je izrazio zabrinutost u vezi ideje da mase mogu artikulirati važne društvene ciljeve, ali i on je bio iznenađen sve većim brojem građana spremnih da javno iskažu svoj stav. Splićani su skup završili s pjesmom.

„Crveni Peristil“

Pulske demonstracije okupile su nešto manji broj ljudi, ali jednako ogorčenih rezultatima kapitalističke tranzicije u koju su nas povelili nacionalisti 90-tih godina. SRP je bio prisutan i jako zapažen, a naši drugovi su bili i govornici. Naravno, određeni stupanj heterogenosti i neartikularnosti među prosvjednicima rezultirao je da dio građana reagira negativno, što neki mediji, u funkciji čuvanja sistema, koriste kako bi nas optužili za „politizaciju“ skupa, a koji je po sebi politička borba *par excellence*. Postavlja se pitanje kome je zaista mjesto na antikapitalističkom prosvjedu, a kome nije? Svi oni koji su nam aplaudirali i

uzimali letke iz ruku razumiju to, ostali su izgubljeni u svojim iluzijama ili su plaćeni da „ne shvaćaju“.

Demonstracije u Puli također poprimaju klasni karakter

U Rijeci je također održan prosvjedni skup, dvjestotinjak građana izrazio je svoje nezadovoljstvo kapitalizmom i solidariziralo se s demonstrantima diljem svijeta. Tom prilikom je predsjednik riječkog ogranka SRP-a, **Dalibor Vidović**, uzeo riječ i istaknuo:

“Opravdano ste se okupili da bi izrazili nezadovoljstvo nepravdnim društvom u kojem živimo; Opravdano ste se okupili da prosvjedujete – protiv kapitalizma!

...

U političkoj teoriji postoje samo dva načina promjene političkog sistema. Trećeg nema. Prvi je revolucija, a drugi političko djelovanje. Prvi je, dakle, nasilna smjena vlasti, a drugi djelovanje kroz institucije sustava... Mislim da ćemo se složiti oko toga da revolucija trenutno nije realna opcija. Za nju nemamo snage. Pogledajte koliko nas se okupilo... Preostaje političko djelovanje, kao jedina realna opcija. Malim koracima do zajedničkog cilja.

„Protiv diktature kapitalizma!“ -Da, ali čime? – pita SRP

Postoji mišljenje prema kojem su sve političke stranke iste. Ono je dobrim

dijelom točno, ali nije sasvim točno. Naravno da HDZ i SDP imaju isti ekonomski program. Ali ako su HDZ i SDP isti, ako su i sve trenutno parlamentarne stranke u Hrvatskoj iste, to ne znači da su i sve postojeće stranke iste takve.

U Hrvatskoj postoji politička stranka koja se opredijelila za beskompromisnu klasnu borbu. **Postoji politička snaga kojoj je svaki dan 15.10.**, jer konstantno nastoji promijeniti odnos kapitala i rada – u korist rada!

Ta stranka zove se Socijalistička radnička partija Hrvatske. Socijalistička radnička partija danas je jedina stranka u Hrvatskoj koja se programski opredijelila razvijati sve modalitete radničke participacije, od suodlučivanja do potpunog radničkog samoupravljanja.”

Fotografije: portali Novog lista, Glasa Istre, Indexa, Jutarnjeg, net.hr-a, arhiva SRP-a

Čestitka povodom 14-te godišnjice SRP-a

Svim članovima, simpatizerima i građanima koji zajedno s nama već godinama dosljedno i nepokolebljivo doprinose razvoju lijeve političke alternative i jačanju radničkog pokreta u cjelini, od srca čestitamo 14-tu godišnjicu osnivanja Socijalističke radničke partije Hrvatske (25. listopada), sa željom da nas očekivani val promjena, na sljedećim izborima i nakon njih, ali svakako u našoj skoroj perspektivi, približi cilju kojem stremimo – društvu slobodnih građana jednakih mogućnosti.

Poštovani čitatelji, dragi drugovi,

Već skoro dvije godine u Hrvatskoj izlazi „Socijalizam danas“ - mjesečnik koji promovira lijevu intelektualnu misao, afirmira socijalističke ideje, demokratske i antifašističke vrijednosti, po svojoj orijentaciji marksistički časopis, iznikao na iskustvu izdavanja nekoliko prijašnjih publikacija u okrilju SRP-a. „Socijalizam danas“ u osnovi shvaćamo kao rezultat praktičnog zalaganja ljevičarskih aktivista za univerzalne vrednote humanog društva, lišenog antagoniziranih klasa.

Od prvog broja Socijalizma danas apsolutno poštujemo načelo volonterske prakse u njegovoj izradi i princip besplatne distribucije. U uredništvu časopisa, kao ni među njegovim vanjskim suradnicima, nema profesionalno zaposlenih kadrova (uostalom, to je slučaj i sa SRP-om u cjelini) te sve aktivnosti, odnosno financiranje fiksnih troškova tiska, dakle i redovito izlaženje lista, ovise isključivo o dobrovoljnim priložima Vas čitatelja.

U vrlo skromnim uvjetima uspjeli smo do sada održati relativno kontinuirano izlaženje lista, usmjereni na stalno podizanje njegove kvalitete. Usporedno s tim, procjenjujemo da list (tiskano i elektroničko izdanje) danas ima zavidan broj čitatelja, ali stoga i nerazmjerno skromne donacije. To ne iznenađuje, iz više razloga, ali motivira nas da Vam skrenemo pažnju na tu činjenicu (zbog toga smo nedavno prešli i na crno-bijeli tisak).

Apeliramo na sve vjerne čitatelje ovdje, na domaćoj sceni usamljenoga časopisa, da svojim dobrovoljnim priložima snažnije pomognu njegovo daljnje izdavanje.

S poštovanjem,
Uredništvo

Za kontakte i broj žiro-računa vidjeti impressum na str. 2.

Izjave za javnost i novinske konferencije

Otvoreno pismo Saboru i Vladi Republike Hrvatske

Predsjedništvo Socijalističke radničke partije Hrvatske zgroženo je revnošću ministra unutarnjih poslova Republike Hrvatske u poduzimanju istražnih radnji prema istaknutim pojedincima Antifašističke narodno oslobodilačke borbe, za navodne ratne zločine počinjene nakon završetka II. svjetskog rata na tlu bivše SFRJ.

Oštro osuđujemo samu činjenicu da su pokrenute istražne radnje od strane policije protiv istaknutih članova Antifašističkog pokreta Hrvatske, drugova **Josipa Boljkovca**, **Josipa Manolića**, **Rade Bulata** i drugih, samo na temelju davno zabranjene krvne osvete, koju pokreću sljedbenici poraženih fašističkih snaga.

Tražimo da se odmah prekine medijska hajka i svi takvi postupci, a državnom odvjetništvu stoji na raspolaganju bogata arhiva i brojni zapisi, pa i svjedoci, iz tog doba kada su navodno počinjeni zločini od strane poratnih „komunističkih“ vlasti u Hrvatskoj 1945. godine. Postavljamo Vladi i Saboru Republike Hrvatske pitanje: kuda to vodi našu lijepu domovinu? Pitamo ih i to dali je ministar unutarnjih poslova ovlašten da predlaže izmjenu Ustava, pa da može do mile volje goniti i suditi svim antifašistima Europe i svijeta što su porazili fašizam, kao i sve komuniste Hrvatske koji su još živi, a ima ih blizu 300.000. Što hoćemo time postići, hoćemo li novi građanski rat i krvoproliće, hoćemo li vratiti strahote 2. svjetskog rata?

Da tragedija bude veća, istovremeno se najviši dužnosnici Vlade, Sabora i HDZ-a utrkuju koji će izreći što ljepši pozdrav osuđenima u Hagu za ratni zločin počinjen u nedavnoj prošlosti, nad nedužnim građanima Hrvatske.

Zašto Vlada i ministar unutarnjih poslova nisu glasni u osudi ustaških zločina nad nedužnim civilima – građanima Hrvatske – u Gudovcu, Danici, Jasenovcu, Jadovnom, Banskom Grabovcu, Veljunu, Glini, Gradišci, Sisku i drugim stratištima, čak i ne dolaze na komemoracije, ali su zato revnosni u medijskom preuveličavanju ijedne pronađene kosti, tvrdeći da su to masovne grobnice nedužnih žrtava komunističkog režima. Socijalistička radnička partija osuđuje svaki zločin počinjen na

našim prostorima u daljoj i bližoj prošlosti i zalaže se da počinitelji budu kažnjeni prema Zakonu, ali osuđuje svaku diskriminaciju žrtava prema naciji, vjери i svjetonazoru. Ovo su veoma ozbiljne stvari koje mogu izazvati ogromne probleme unutar zemlje i u regiji, i ne smiju se koristiti čak ni u predizbornim nadmetanjima.

Hrvatska je u sadašnjim granicama stvorena povijesnim odlukama ZAVNOH-a i AVNOJ-a, dakle na anti-fašizmu, i zato se mora hitno prekinuti svaki pokušaj revizije ishoda 2. svjetskog rata i naše Narodno-oslobodilačke borbe.

Stjepan Šafran, politički tajnik SRP-a, 8. rujna 2011.

Novo reagiranje na događaje u Libiji

Ulaskom pobunjenika u Tripoli završena je još jedna vojno-politička farsa svjetskog imperijalizma i otpočela nova tragedija libijskog naroda. Pod isprobanim trikom tzv. humanitarnog prava izvršena je imperijalistička agresija na jednu suverenu zemlju i narod nanijevši joj bolna poniženja, razaranja i ubojstva civila, žena i djece, pri čemu je gaženo elementarno međunarodno pravo osobito pravo svakog naroda i zemlje da suvereno uređuje svoje unutarnje odnose i da se međunarodni problemi ne rješavaju ratom.

Ulogu tobože pobunjenog naroda odigrale su poluplemenske i ulične bande i domaća vazalska provinijencija koja je za svoje interese uvijek spremna prodati interese naroda, čija je osnovna zadaća bila da uz logistiku NATO-a i njegovog rušilačkog oružja istjera **Gadafija** koji već četrdeset godina imperijalistima uskraćuje prava na neograničenu eksploataciju libijske nafte i koji je dio te blagodati usmjeravao za dobrobit naroda, osiguravajući mu radna mjesta, besplatno obrazovanje, zdravstvo i stanovanje, i još k tome neku vrstu neposrednog odlučivanja. Tako je Gadafi ispunio oba kriterija iz strategije zaštite nacionalnih interesa SAD-a da bude likvidiran – suprotstavljajući neograničenoj imperijalnoj kontroli nad svjetskim resursima i remećenje svjetskog imperijalnog poretka diktature kapitala u formi parlamentarne demokracije i tobožnjih ljudskih prava, razvijanjem nekog Gadafijevog poluplemenskog socijalizma kao specifične Libijske alternative.

Samo jedan dan nakon pada Tripolija, o

civilima i mrtvima više nema ni riječi. Na redu su donatorske konferencije o podjeli plijena. Izgradnja novih groblja i svega porušenog preko noći postaje novi resurs krvavog kapitala što zapravo i jest jedini smisao započetog rata. Čak su već i neki hrvatski dobri kršćani i domoljubi pitali kad će **Jandroković** po plijen u Tripoli.

Sa nebesa se vidi da je imperijalizam ušao u svoju ultra fazu i da u njemu prevladavaju elementi novog fašizma. Umjesto čekanja koji narod i zemlja je slijedeća na redu, umjesto trpljenja od gladi i ponižavanja širom svijeta, gubitka dostojanstva ljudskog bića, trijumfom besmislene pohlepe i sile, i arogancije, svijet mora nešto učiniti. Davno izražena sintagma „socijalizam ili barbarstvo“ dobiva na svojoj punoj aktualnosti.

Nažalost, ono što se vidi sa neba, ne vidi se sa Pantovčaka i Banskih dvora. Tamo kao da sjede djeca bivših banova, a ne bivših komunista. Reagiranje hrvatskih zvaničnika na događanja u Libiji pokazuju sav jad i bijedu tzv. hrvatske suverenosti. Naručivane izjave ministra vanjskih poslova Jandrokovića kako NATO u Libiji gađa samo vojne ciljeve, kako međunarodna zajednica tamo donosi demokraciju i ljudska prava, kako je u Libiji pobijedila revolucija i više neće biti diktature, ulaze u anale vazalske diplomacije - hrvatsko pjevanje u krletci pod dirigentskom palicom glavnog imperatora SAD-a. To je grijeh i sramota za veliku većinu hrvatskih građana. Sreća je da nas svijet zna još iz nekih drugih vremena kada su naši stavovi bili socijalni i etički osviješteni, univerzalni i posve naši, a otuda od svijeta priželjkivani i poštivani, a ne dirigirani i zbog kojih smo mogli biti ponosni, a ne kao sada posramljeni.

Ivan Plješa, predsjednik SRP-a, 8. rujna 2011.

Financiranje predsjedničke kampanje Jadranke Kosor

Ovih dana svjedoci smo još jedne u nizu afera u kojoj su protagonisti na ovaj ili onaj način u vezi s vladajućom strankom. U ovom slučaju radi se o financiranju predsjedničke kampanje **Jadranke Kosor** iz 2005. godine i ostalih izbornih kampanja HDZ-a koje su, prema navodima blagajnice HDZ-a **Branke Pavošević**, financirane iz tzv. „crnih fondova“, tj. novcem otuđenim iz državnih firmi.

Premijerka Kosor tvrdi da ne zna kakvim se novcem financirala njena predsjednička kampanja. Da li je to točno ili ne, pokazat će istraga. Inače, za tu kampanju HDZ je prijavio da je potrošio 6 milijuna kuna, dok stvarni troškovi sežu i do 12 milijuna kuna. No, u ovom slučaju najveći problem nije u iznosu i porijeklu „crnog” novca već u izbornom zakonu koji ne propisuje kaznu za one koji ne prijave sve troškove te porijeklo novca koji su dobili. Financiranje izbornih kampanja niti jedna vlast u posljednji dvadeset godina nije uredila. Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP) zalaže se za transparentno financiranje izbornih kampanja putem novca iz proračuna te putem donacija s time da se zatvorski kazne oni koji ne podnesu transparentno i točno izvješće o troškovima u kampanji. Ipak, to nije jedini problem s izborima u Hrvatskoj. Gorući problem još uvijek jeste neriješeni popis birača. Sramota je da se u zemlji koja se naziva demokratskom dešava da glasaju mrtvi ili da pojedinci dva puta glasaju. Tu, je i pitanje dijaspore.

Stav SRP-a je da oni koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj ne bi trebali odlučivati o pitanjima koji se tiču oni koji u RH žive. Drugim riječima, protivimo se da netko iz inozemstva stranstva kroji sudbinu onima koji ovdje žive.

Miran Konjhodžić, za Mlade socijaliste SRP-a, 16. rujan 2011.

Prodaja JANAF-a i Croatia osiguranja

Vlada želi izigrati državu s prodajom dionica JANAF – a i Croatia osiguranja (CO), ali umjesto da poništi brzopletu odluku, u Vladi traže način i rješenje kako bi Umirovljenički fond nakon stjecanja 29 posto dionica u CO-u izbjegao javnu ponudu za koju nema novaca. U Vladi nisu razmišljali niti o zakonima kojima podliježe provođenje te odluke, makar je većina ministara sjedila ili još uvijek sjedi u Vladi kada se ta odluka donosila. Takvom odlukom bi Umirovljenički fond imao obvezu da nakon preuzimanja 29 posto dionica CO-a preda ponudu za otkup preostalih 71 posto dionica na burzi za što će mu trebati više od milijardu kuna.

Vlada ima izbor: može poništiti svoju odluku i donijeti novu u kojoj će Umirovljeničkom fondu dati 25%

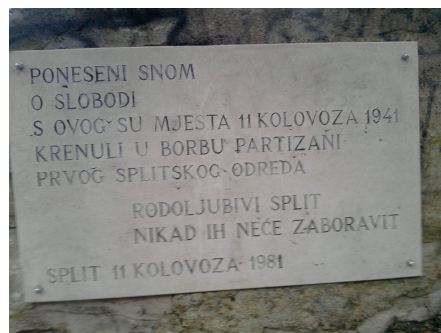
posto dionica CO kako fond ne bi morao ići s javnom ponudom ili može odluku donijeti tako da „malo zaobiđe“ vlastiti zakon o preuzimanju trgovačkih društava koji je neumoljiv i koji propisuje da svaka fizička ili pravna osoba mora objaviti ponudu za preuzimanje ostalih dionica, ukoliko u nekom društvu prijeđe prag od 25 posto dionica, tj. ako ima 25 posto + 1 dionicu.

U Vladi opet nisu razmišljali o posljedicama odluke, iako su sličnu situaciju imali u LRH. Vlada se čak nije o svemu konzultirala niti s HANFA-om, koja je, kao agencija, zadužena za takve stvari. Ni agencija za upravljanje državnom imovinom nije obavijestila HANFA – u, ni Zagrebačku burzu gdje se prodaju dionice CO-a i JANAF-a.

Ovo je jasna potvrda da netko, ili više njih, u Vladi nisu odradili svoj posao kako treba, te da su svoju odluku donijeli na brzinu i bez nužnih konzultacija i priprema!

Ivan Tićak, za Gradsku organizaciju SRP-a Rijeka, 25. rujan 2011.

Izjava za javnost splitskog SRP-a povodom 67. godišnjice oslobođenja Splita od fašizma: Split slobodan!

*Ponovno (!) očišćena ploča na spomeniku Prvom splitskom odredu
Foto: SRP*

Dan 26. listopada, jedan je od značajnijih datuma u povijesti našega grada. Toga dana, prije 67 godina, Split je oslobođen od fašističkih okupatora i njihovih domaćih slugu. Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP) čestita borcima slavne Titove narodno-oslobodilačke vojske, antifašistima i građanima Dan oslobođenja Splita, koji se gotovo pola stoljeća slavio kao Dan grada.

Od samog početka okupacije Splitsani su u velikoj većini stali uz partizane i NOB, te tako Split nikada nije ni bio pokoreni grad, već mjesto stalnog otpora, prkosa i organizirane mobilizacije boraca u partizanske odrede.

Antifašistički Split okupatori i domaći izdajnici, od fašističke Italije (koja ga je i anektirala), nacističke Njemačke i kvislinške tzv. NDH, nisu mogli slomiti terorom, hapšenjem, mučenjem, strijeljanjem, te odvođenjem u koncentracione logore. U gradu je uspješno djelovala dobro organizirana skupina komunista, te hiljade ilegalaca, aktivista i simpatizera NOB-a koji su velikom hrabrošću prkosili okupatoru, svakodnevno se izlažući životnoj opasnosti.

Tako je već 7. svibnja 1941. na Marjanu formiran Udarni odred od 60 komunista koji su položili zakletvu: „U ime naroda zaklinjem se da ću se boriti protiv fašizma i njegovih slugu za slobodu svog naroda i dati sve svoje snage, ako ureba i život!“ i odmah su započeli gradsku gerilu diverzijama i bombaškim akcijama, zatim prerastaju u Prvi splitski partizanski odred. A demonstracije srednjoškolske omladine pred Kazalištem protiv svjedodžbi na talijanskom jeziku i potpune talijanizacije Splita su bile prvi otpor u porobljenoj Evropi! Četiri limene glazbe iz Splita i okolice odlaze u partizane, više mjeseci pred nosom okupatora traje ilegalna izložba slika i skulptura priznatih umjetnika, a cijeli Hajduk odlazi u partizane i izaziva svjetsku senzaciju.

Na dan oslobođenja splitsani su prvi puta slobodno širom otvorili prozore i od sreće uzvikivali: „Stigli su naši!“

Tako je Split s približno 40.000 stanovnika, krvlju i životima svojih sugrađana ispisao najslavnije stranice svoje povijesti i dao izniman doprinos pobjedi nad fašizmom. Od 12.500 učesnika NOB-a poginulo ih je 5.145, mnogi su ranjeni, bezbroj je raseljenih, mnoge civilne žrtve rata umru od gladi, bolesti i neimaštine.

Split je dao deset narodnih heroja koji su odlikovani posmrtno (**Vlado Bagat, Mate Bilobrk, Ljubo Dumičić, Mate Golem, Ante Jonić, Drago Marković, Vinko Paić Ožić, Đermano Senjanović i Antiša Vučićić**), a nakon rata odlikovano je još sedam narodnih heroja (**Anka Berus, Branko Dude, Ljubo Ilić, Ante Jurjević-Baja, Vicko Krstulović, Srećko Reić Petica i Ante Roje**).

U zahvalu i trajni spomen na te hrabre ljude i slavne događaje, grad Split im se odužio dajući po njihovim imenima nazive mnogih ulica ustanova, škola, poduzeća; prema borcima se iskazivalo primjereno poštovanje. Slobodni Split doživljava sveopću obnovu i snažni privredni razvoj u povoljnim društvenim

okolnostima samoupravnog socijalizma, te postaje industrijski, sveučilišno-znanstveni, medicinski, turistički, kulturni i sportski centar Dalmacije i šire. Stoga je nemjerljiv trag koji su za sobom ostavili borci NOB-a: slobodu i progresivne društvene promjene!

Dolaskom „mlade hrvatske demokracije“, početkom 90-tih prošlog stoljeća, vlast je u stalnom sukobu sa vlastitim Ustavom, jer su NOB, borci NOB-a i njihovi rezultati, neopravdano izloženi pogromu i neciviliziranim odnosom novih vlastodržaca. Vlast pretvara borce u građane drugog reda. Fizički su ugroženi, diskriminirani u odnosu na „borce domovinskog rata“, falsificira se po-vijest u udžbenicima, umanjuju im se prava i mirovine, ruše spomenici i spomen obilježja, uklanjaju nazivi ulica, trgova i dr., vandalski se briše svaki otpor fašizmu, uz istovremeno rehabilitiranje ustaštva i tzv, NDH i to nesnošljivo stanje sporo se mijenja, te s većim ili manjim nijansama (prvenstveno zbog „prilagođavanja“ Evropi), ostaje sve do današnjih dana.

U nekad „crvenom“ Splitu, borci su posebno izloženi patološkoj mržnji i besprimjernoj nesnošljivosti prema tom vremenu i ljudima. Nedovoljna civilizacijska razina i revanšizam svih garnitura splitskih vlasti do današnjih dana, objašnjava kako se moglo dogoditi da se potezom pera, sramnom odlukom Gradskog vijeća Split 1992. uklone sva obilježja NOB-a i poslijeratne izgradnje, zapravo izbriše i ignorira cijeli jedan period povijesti, tako da se danas „demokratski“ Split može „pohvaliti“ da je jedan od rijetkih gradova u svijetu koji je uklonio sva spomen-obilježja ljudi i događaja iz 2. svjetskog rata, kao da ga i nije bilo! Primjera je puno, samo jedan: štandarac na Pjaci koji označava značajne događaje u Splitu, od Dioklecijana do ovih dana, ne bilježi period 1941.- 45.!

SRP će se i dalje, kao i do sada, zalagati da se ovo nenormalno stanje mijenja!

Socijalistička radnička partija je u srijedu, na nekadašnji Dan oslobođenja, također i položila cvijeće i vijence na spomen-ploču osloboditeljima Splita na Narodnom trgu (Pjaca). Međutim, valjda sukladno ranije spomenutim „novim tradicijama“, mediji nisu zabilježili naš čin i prisustvo događaju, iako je ono ponavljano kao i čišćenja spomen-ploča pa i fotografirano.

26. listopada 2011.
Gradska organizacija SRP-a Split

U organizaciji Koordinacionog odbora komunističkih i radničkih partija s prostora bivše Jugoslavije, 8.10.2011., u Beogradu održan je okrugli stol „Uloga Pokreta nesvrstanih danas“, povodom 50-te godišnjice osnivanja Pokreta. Prisustvovali su predstavnici iz svih novonastalih država s jugoslavenskog prostora. Uvodna rasprava ukazala je na osnovne motive za formiranje Pokreta, a to su bili smanjenje međublokovske napetosti, čiji je antagonizam tada ulazio u svoj vrhunac i opasnost od izbivanja ratnih sukoba, povećanje političke uloge vanblokovskih zemalja u borbi za ravnopravnu međunarodnu suradnju, poticanje svestrane međusobne suradnje vanblokovskih zemalja, kao i pružanje podrške nacionalno-oslobodilačkim i antikolonijalnim pokretima u svijetu. Iako nije bio idejno homogen, miroljubiva, progresivna i antiimperijalistička uloga Pokreta je bila značajna i u stalnom porastu, sve do pred kraj 20-tog stoljeća. Ocijenjeno je da današnje stanje odnosa u svijetu karakteriziraju svjetska ekonomska kriza i njene ekonomske, socijalne, političke i sigurnosne posljedice, koje pogađaju sve veći broj ljudi, sve veća zloupotreba tehnološko-tehničkog razvoja u agresivne i nehumane svrhe, pojačana agresivna i pljačkaška politika imperijalističkih sila prema malim i nerazvijenim zemljama, subverzivna djelatnost i miješanje u unutrašnje poslove suverenih država, organiziranje državnih udara, lokalnih ratova, „baršunastih“ i „narančastih“ kontrarevolucija, sve češće narušavanje svjetskog pravnog poretka i omalovažavanje uloge UN-a.

Sadašnji marginalni status u međunarodnim odnosima i sve izvjesniji daljnji gubitak suvereniteta, upućuje na korist od, ma koliko se to danas činilo nereálnim, definiranja nove usuglašene vanjskopolitičku orijentaciju svih država nastalih na jugoslavenskom prostoru, radi jačanja, kako međusobne, tako i suradnje sa nesvrstanim. Zaključeno je da Pokret može značajno povećati svoj politički ugled i doprinos u borbi za istinski društveni progres, za očuvanje svjetskog mira, za ravnopravnu međunarodnu suradnju i za opću humanizaciju i demokratizaciju svjetske zajednice samo ako se jasno razgraniči sa neoliberalnim imperijalističkim poretom, sa svima onima koji pribjegavaju upotrebi sile u cilju nametanja svojih geopolitičkih i ekonomskih interesa.

Poštovani čitatelji, dragi drugovi!

Ovim putem Socijalistička radnička partija Hrvatske Vas poziva da svojim autorskim člancima, komentarima, informacijama ili na bilo koji drugi način sudjelujete u pisanju našeg lista „Socijalizam danas“, a u interesu promicanja socijalističke ideje te informiranja SRP-ovih članova, simpatizera i šire javnosti o ljevici u Hrvatskoj.

Svoje materijale šaljite na adresu: Socijalistička radnička partija Hrvatske, Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb ili na e-mail: srp@srp.hr.

Imate li kakvih pitanja ili sugestija, slobodno nam se obratite s punim povjerenjem.

Unaprijed zahvaljujemo!

Socijalizam danas

Napomena: uredništvo zadržava pravo kraćenja i opreme teksta

PRISTUPNICA	
SOCIJALISTIČKA RADNIČKA PARTIJA HRVATSKE (SRP)	
Ime i prezime:	_____
Godina rođenja:	_____
Adresa stanovanja:	_____
Kontakt telefon:	_____
E-mail:	_____
Pristupnicu pošaljite poštom na: Socijalistička radnička partija Hrvatske, Pavla Hatza 14, 10 000 Zagreb	

Ako ne želite biti član, a svejedno biste htjeli pomoći, slobodno nas kontaktirajte i pridružite se mreži naših volontera!

Informirajte se! Sudjelujte! Dajte svoj doprinos!
Posjetite nas na web-u: www.srp.hr

	<p>Pratite naše međunarodne aktivnosti kao i događanja u svjetskom radničkom i komunističkom pokretu</p> <p style="text-align: right;">www.solidnet.org</p>
---	---

Događanja i zanimljivosti

Radnice „Trimota“ mirno demonstrirale

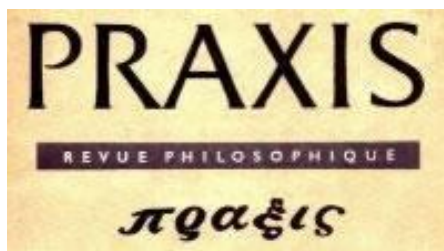
Radnice upropaštene imotske tvrtke trikotaže, koja je pod Uskokovom istragom, a ići će i po drugi puta u stečaj, demonstrirali su u lipnju blokirajući promet u gradu i tražeći isplate zaustavljenih sedam plaća. Važno je primijetiti komentar jedne radnice da, između ostaloga, o sudbini firme, dakle i o svojoj životnoj sudbini, ne saznaju ništa od većinskog vlasnika niti državnih tijela, nego iz novina, što je plastičan primjer isključenosti svijeta rada iz ekonomskih i političkih, odnosno ukupnih društvenih tokova i utjecaja – ne mogu odlučivati o svojoj sudbini pa čak ni o njoj biti adekvatno informirani. Ali zato žive u „demokratskoj“ zemlji!

Foto: www.h-alter.org

Drugo, ništa manje indikativno, je da su se radnice okupile ovaj puta mimo sindikata, što je skroman primjer početka procesa koji će u budućnosti odigrati veoma važnu ulogu u sazrijevanju klasne svijesti – jača potreba, iako još nije do kraja osviještena, za klasno-orijentiranim sindikatima. Sadašnji sindikalizam ne dovodi u pitanje kapital-odnos pa i nije u stanju zadovoljiti potrebe i interese rada kao klasne kategorije. Čak ni po pitanju masovnosti i solidarnosti, jer osim atomizacije sindikalne scene, u Hrvatskoj izvan sindikalno organiziranog okvira ostaje čak dvije trećine radnika, a da i ne govorimo o neorganiziranoj radničkoj populaciji u statusu nezaposlenosti.

Praxis: Konferencija u organizaciji Zaklade Rosa Luxemburg za Jugoistočnu Evropu

Od 13. do 15. listopada 2011, održan je u organizaciji fondacije Rosa Luxemburg okupljanje filozofa, znanstvenih, javnih i kulturnih radnika te umjetničkih stvaratelja (filmskih režisera) vezanih uz Korčulansku filozofsku školu i časopis *Praxis*. Konferencija je održana pod nazivom **Praxis: humanistički socijalizam** i na njoj je prisustvovalo više od sedamdeset učesnika, koji su se na plenarym sjednicama raspravljali sadržaje vezane za ovu tematiku, a u posljednjepodnevnom satima debatirali na okruglim stolovima. Skup je upriličen u znak sjećanja na Korčulansku ljetnu školu i na časopis *Praxis*, koji je oko sebe okupljao eminentne filozofe iz zemlje i svijeta i imao, u vremenu u kojem je djelovao, veliki odjek kako na nacionalnom tako i na internacionalnom planu. Skupu u Korčuli prisustvovali su **Zagorka Golubović, Lino Veljak, Božidar Jakšić, Gajo Sekulić, Nebojša Popov, Ante Lešaja**, filmski režiser **Želimir Žilnik**, svi

Foto: [Vladan Jeremić](http://www.rosalux.rs)
Izvor: www.rosalux.rs

„nekadašnji“ učesnici ove čuvene škole kao i mladi naraštaj, koji se Praxisom bavio u svojim radovima i objavljenim knjigama, a došao je da s učesnicima Korčulanske škole usporedi i podijeli nekadašnja i današnja iskustva. Među njima našli su se brojni mladih mislioci, aktivisti i borci za društvene promjene u socijalističkom smislu, kako s područja bivše zemlje tako iz inozemstva: Njemačke, Poljske, Italije, Turske. Najistaknutiji u mlađem naraštaju bili su **Petar Milat, Gal Krin i Hrvoje Jurić**, docent filozofskog fakulteta u Zagrebu, koji je izjavio je da se u suštini problematika kojom se danas filozofi bave ne razlikuje mnogo od one kojom su se bavili prije četiri decenija. Emancipatorske problematike, kao i one ljudskog otuđenja, problem slobode kao i podčinjenosti

Foto: [Vladan Jeremić](http://www.rosalux.rs)
Izvor: www.rosalux.rs

Ljudi autoritarnosti vlasti, iako u izmijenjenom društvenom kontekstu, danas kao i tada, u centru su promišljanja filozofa i mislilaca za koje je socijalizam ostao trajna odrednica progresivnih napora. Dok su kod učesnika starije generacije prevladavala sjećanja na nekadašnji rad Korčulanske škole na susrete i domete tadašnjih filozofskih veličina s ovih prostora, ali i na ispaštanja zbog njih, koja su neki morali podnijeti, mlada je generacija bila je većim više okrenuta problematikama današnjice, izmijenjenim kontekstima života pa i studiranja i rada, koji mladu generaciju stavljaju pred složene i teške izazove. Problematika kojom se bavio *Praxis* jednako je aktualna.

Naslovnica dvobroja za rujan-listopad: Tito, Naser i Nehru, lideri Jugoslavije, Egipta i Indije, 19. srpnja 1956. godine potpisuju čuvenu Brijunsku deklaraciju kojom formaliziraju zajedničku antiblokovsku politiku, u duhu Bandunških principa iz 1955., što je bio početak stvaranja Pokreta nesvrstanih zemalja, koji se osniva na Beogradskoj konferenciji pet godina kasnije (1.-6. listopada 1961.). Danas, na 50-togodišnjicu osnivanja Pokreta nesvrstanih, ističemo, ne samo mi ljevičari, već i stvarnost sama po sebi, pitanje značaja politike nesvrstanosti, a to znači i uloge Pokreta u budućnosti.

Socijalistička radnička partija Hrvatske

Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb

Tel: + 385 (0)1 48 35 340

www.srp.hr / srp@srp.hr